

„ŠIBENSKI LIST“ U OSLOBOĐENIM MILJEVCIMA

KRATKO I USPJEŠNO!

Združene postrojbe 113. i 142. brigade Hrvatske vojske početkom tjedna oslobođile su zauzele Miljevce. Sedam hrvatskih sela na miljevačkoj ploči – po Vanceovu planu dio lirske nazvane „ružičaste zone“, a za Hrvate zone pljačke, ubojstava i paleži – nakon devet mjeseci četničkog terora vraćeno je natrag Domovini. „Kratko i uspješno!“ – kažu hrvatski vojnici. Isto će tako, naredi li se, osloboditi i drugu polovicu drniške općine. „Ružičasto“ će tako, nanovo biti hrvatsko!

Stranice 6. i 7.

REPUBLICA HRVATSKA
PREDsjEDNIK

Na temelju članka 47. Zakona o obrani ("Narodne novine" broj 49/91, 53A/91, 73/91 i 18/92) temeljem prijedloga zapovjednika 113. brigade Hrvatske vojske, a na prijedlog Uprave za IPD, Ministarstva obrane, donosim odluku kojom se iznosi:

P.O.H.V.A.L.A
postrojbama i pojedincima 113. brigade Hrvatske vojske

za ukupni doprinos u obrani Domovine i grada Šibenika te iskazanu hrabrost i borbenu spremnost u borbeni protiv neprijateljske vojske na šibensko-dmiškom i južnom bojištu.

I. POHVALJUJE SE:

1. 4. bataljun 113. brigade Hrvatske vojske pod zapovjedništvom pukovnika Krunoslava Mazalina,

2. Topnička baterija 130 mm 113. brigade Hrvatske vojske pod zapovjedništvom satnika Aziz Hysenija,

3. Postrojba protuzračne obrane 113. brigade Hrvatske vojske

a) Vod PZO "OBADVA" ŽEČEVO

b) Odjeljenje PAT 20/1 mm Flak 1. vod 1. bat. 1. Lard

c) Odjeljenje PAT 40 mm Bofors 1. bat. 1. Lard.

4. 3. sezioni 3. bat. 113. brigade Hrvatske vojske kojom je zapovjedio pukovnik Ante Jurićev Martinčev-Boban;

II. POHVALJUJU SE:

1. dr. Branko Snuk

2. dr. Antonio Alujević

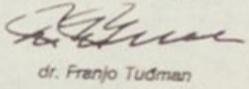
3. Vice Mikulandia -

4. Duško Strunje

5. Željko Štrkalj

Broj: PA7-67/1-92
Zagreb, 18. lipnja 1992.

PREDsjEDNIK
REPUBLIKE HRVATSKE

dr. Franjo Tuđman

MISA ZADUŠNICA PRED JAMOM BEZDANKOM NA ŽIRJU, U KOJU SU KRAJEM II. SVJETSKOG RATA BAČENA TIJELA NASILNO UMORENIH TALIJANSKIH I HRVATSKIH VOJNIKA

Ljudski i kršćanski, a ne politički čin

Stranica 10.

Impozantan vjerski skup na vrhu žirjanske Gradine

U ŽARIŠTU

OSLOBOĐENJE I DUHOVNA OBNOVA

O dlučni trenuci raspleta na području šibenske i drniške općine su došli. Oslobođanje područja Miljevaca nesumnjivo je pokazalo da je snaga naših postrojbi jedini argument kojeg neprijatelj uvažava. Svi pregovori moralni, pravni ili bilo koja druga načela tek su elementi diplomatskog nadmudrivanja, koje se temelji na postavci "jedno misli, drugo govori, a treće čini". Preneseno na trenutnu situaciju to znači pokušaj konsolidacije ostatka jugosoldateskih i domaćih četnika sa zadatkom daljnog rušenja ovo- ga dijela Hrvatske zaklinjući se istodobno u svoje mirovorstvo. I dok svijet, a posebice UN na čelu s generalnim tajnikom pokušava graditi svoj mirovni plan na tom bizantskom licemjerju, četnici dalekometnim topništvo- m pa čak i raketama zemlja-zemlja ruše sve što im je na dometu, ne štedeći ni djecu!

Tako je eto "goloruki srpski narod" na lažnim rječima, pokazao svijetu da se zapravo radi o najkrvoločnijim bandama koje su udarna snaga velikosrpskih osvajača. Oni su samo prva borbeni linija koja gubi vezu sa svojom maticom pa u agoniji čini to što čini.

Iako se primiče (već su mnogi prošli) dan "D" za realizaciju Vanceova plana, teško je vjerovati u potpunu učinkovitost snaga UNPROFOR-a. Dok se njihov zapovednik, general Nambijar, blaženo smješi i bitku za Miljevce naziva drniškim nesporazumom, teško da je svjestan s kim ima posla. Naša borba za oslobođenje onih okupiranih područja koja nazivaju "ružičasta linija", kulminacija je rata, jer je to posljednji adut okupatora.

— Da su jednako misili i zajednički planirali, jugo-generali i najokorijeli četnici od samog početka napada na Hrvatsku, jasno se vidi po "izmeštaju" takozvane JA iz Zadra, Šibenika, Splita i drugih vojarni iz Hrvatske. Nai- me, dobro se sjećamo kako su se ti zlostvari zaklinjali u svim pregovorima da će napustiti Hrvatsku, a što su uradili? Razmjestili su se tako da mogu u isto vrijeme rušiti i blokirati život u tim gradovima i zadržati okupirana područja Hrvatske, u ime zaštite takozvane RSK.

Sada se vidi da su oni zapravo stvorili "krajinu" da bi uništili Hrvatsku a ne zaštitili srpski narod.

Oni su u svojoj zločinačkoj strategiji nastojali da strahote rata s prve linije bojišta budu na područjima sa čisto hrvatskim pučanstvom.

To sada nazivaju linijom dodira i traže od UNPROFOR-a da to respektira kao granicu s hrvatskom vlašću. Proglasavanjem okupiranih područja Hrvatske izvan općina predviđenih za raspoređenje snaga UNPROFOR-a ružičastom zonom ukazuje na dvije stvari.

Prvo da se srbočetničke snage ne namjeravaju povući odatle, jer da se namjeravaju povući ne bi bilo nikakve potrebe za specijalnim tretmanom područja koje po Vanceovu planu nije sporno.

I drugo, da su plavci svjesni da ih neće svojim "uvjeravanjima" nagovoriti da se povuku pa bi to prepustili vremenu i pregovaranjima.

Sva sreća što su naše snage i moći i svjesne da od toga natezanja i uvjeravanja nema ništa. Akcija oslobođe-

Rat suočava čovjeka s nekim oblicima života za koje nikad ne bi znao, istinsko sučeljavanje s pitanjem biti ili ne biti se pretvara u borbu za biti! Biti čovjek, pobijediti, imati domovinu, narod, svoje bližnje... Ovi motivi su ona prednost koju nose u sebi branitelji svoga ognjišta, oni njihovu borbu pretvaraju u sveti čin. Energija i sam osjećaj moralnog stanja ovoga tipa su pravi temelj za duhovnu obnovu. To je zapravo prirodna ravnoteža između čovjeka i svega onoga što mu je sveto. Taj odnos nije iracionalan, on je istinski izvor snage za život i sve oblike stvaranja

nja Miljevaca putokaz je kako treba odveresije učiniti gotovinu, a ne obratno. Osim toga to potvrđuje čišćenje dubrovačkog područja, Hercegovine...

Uz ushićenje i radost oslobođenja, ostaje duboka bol i gorčina zbog onih koji su svojim životima platili i plačaju danak velikosrpskom ludilu.

Susreti s našim vojnicima na terenu daju snagu i iznad svega vjeru u konačnu pobjedu. Stvara se jedna neobična vrsta energije, koju u ovim trenucima nije moguće definirati. Ona je duhovne naravi i suprotna je stanju u kojem se čovjek nade. Radi se zapravo o egzistencijalnom ravnoteži i kod pojedinaca i kod Hrvatskog naroda. Rat suočava čovjeka s nekim oblicima života za koje nikad ne bi znao, istinsko sučeljavanje s pitanjem biti ili ne biti pretvara se u borbu za biti! Biti čovjek, pobijediti, imati domovinu, narod, svoje bližnje...

Ovi motivi su ona prednost koju nose u sebi branitelji svoga ognjišta, oni njihovu borbu pretvaraju u sveti čin. Energija i sam osjećaj moralnog stanja ovoga tipa su pravi temelj za duhovnu obnovu. To je zapravo prirodna ravnoteža između čovjeka i svega ono-

ga što nam je sveto. Taj odnos nije iracionalan, on je istinski izvor snage za život i sve oblike stvaranja.

Oslobodenje okupiranog, srušenog i popaljenog dijela domovine je prema tome i početak same duhovne obnove. Želja da se na zgradište vrati život i nije ništa drugo nego prirodni izvor duhovne snage, koja je prije i poslije svih materijalnih dobara, jer ona i nisu ništa drugo do njenog oživotvorena.

Istina je da hrvatski narod u modernoj političkoj povijesti nije ostvario takvo jedinstvo kao u ovom ratu. Sa istim žarom i na istoj strani ratuju žitelji svih regija, koje su u prijašnjim ratnim i političkim zbijanjima bili dijelom obojene bojama ineresnih sfera kojima su gravitirale.

Varaju se svi koji misle da se radi o jedinstvu na političkoj razini. Ovaj oslobođenički pokret je zapravo prirodno-egzistencijalni povratak iskonskom hrvatskom biću. To je dakle egzistencijalno a ne političko pitanje pa se temeljem toga ljudi i ne mogu dijeliti na politički podobne i nepodobne, nego naprsto na moralne i nemoralne.

Oživotvorenjem slobodne i suvere-

ne Hrvatske je početak a ne kraj, podloga a ne kruna političkog života i duhovne obnove. Ni jedno ni drugo se ne može dogoditi bez Hrvatske, prema tome ključno pitanje u našem budućem političkom opredjeljenju neće biti jesli li za Hrvatsku, nego za kakvu. Slično je i s pitanjima oko centralizma, regionalizma, autonomaštva i kampanilizma.

Ovo su svakako teme i pitanja koja zasljužuju znatno veći i značajniji prostor u svim oblicima našeg stvaralaštva, pogotovo u onom dijelu koji pretendira za oblikovanjem naše političke svijesti. Raspredati o njima na razini političkog relativizma je lakše ali nije bolje. Prodor u dubinu do kriterija zahtijeva niz preduvjeta, kao što su poznавanje povijesti i kulture hrvatskog naroda u širem smislu riječi, intelektualne mogućnosti oblikovanja pojmljova i nadasve duhovna svježina koja je suprotna politikanskom relativizmu i zaslijepljenošću.

Da je dosezanje egzistencijalnog utemeljenja zemlje u čovjeku i čovjeka u zemlji, prirodom proces a ne "filozofska spekulacija", uči nas upravo ovo vrijeme i opominju naše žrtve.

Ivan BURIĆ

DALEKO JE MIR

GRANATE NA ŠIBENIK

U nedjelju, 21. lipnja, nešto izasam sati za Šibenik i prigradsku naselja, nakon dužeg vremena, proglašena je opća opasnost. Kako je to bio jedan od najžešćih neprijateljskih napada u posljednje vrijeme, Šibenčani su morali više od 50 sati proboraviti u skloništima, a prvi put od početka rata na ovom području bila je proglašena opća opasnost i za otroke Prvi i Zlarin. Najžešće borbe vodile su se na drniškom dijelu ratišta, koje kontrolira 142. brigada Hrvatske vojske. Nakon gotovo sedam mjeseci okupacije, IV bataljun 113. brigade, pod zapovjedništvom Krunoslava Mazalina oslobodio je cijelo Miljevačko područje. Neprijatelj je nanesen velika šteta u ljudstvu i oružju, a mnogo ratne tehnike i strijeljiva je zarobljeno. Posredstvom ureda UNPROFOR-a u Šibeniku i Kninu sa zapovjedništvom kninskog korpusa dogovoren je primirje, koje je stupilo na snagu u ponedjeljak u 21 sat. Kako se dogovorenje primirje uglavnom poštovalo i kako je noć protekla bez neprijateljskih provokacija, Centar za obavljanje oglasio je prekid opasnosti u utorak, 22. lipnja točno u 10 sati. Međutim, mjeru krajnjeg opreza ostale su na snazi za cijelu šibensku općinu. Zbog pojačane aktivnosti neprijatelja opća opasnost ponovo je proglašena istog dana nešto iza 14 sati. Na miljevačkom platou neprijatelj je pokušao protunapad s 12 tenkova, 10 transporterima i 10 kamionima pješadije. Hrvatska vojska odbila je napad bez gubitaka. Neprijatelj je napadao zeztok i u skradinskom zaledu, a u nekoliko navrata tenkovskim projektilima gadano je i sre područje Šibenika (na slici). Novo primirje dogovoren je u 22.15, premda je neprijatelj i te noći provocirao. U srijedu, 24. lipnja u 11.10 dan je znak za prestanak opće opasnosti, ali istog dana nešto prije pola noći neprijatelj ispaljuje četiri granate na šire područje grada, nakon čega je ponovno proglašena opća opasnost, koja je trajala do 2.10 sati. Nakon toga duž cijele šibenske i drniške fronte zavladalo je zatišje.

OSNIVAČ:

Općinska skupština Šibenik

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka i radio-difuzna organizacija Informativni centar

v.d. upravitelja Informativnog centra: ZDRAVKO KEDŽO

Uređuje redakcijski kolegij: Josipa Petrina, Živana Podrug, Mirko Sekulić, Diana Ferić, Branimir Perić, Ne-

vena Friganović, Stjepan Baranović, Ivica Poljičak, Đuro Bećir, fotoperator Vilson Polić
v.d. odgovornog urednika »Šibenskog lista«: IVAN BURIĆ
Uredništvo: Ulica Božidar Petračića 3, Šibenik
Telefon: direktor 29-480, uredništvo 25-295, propaganda 25-606, režija 23-222
Telefax: 25-606

Preplata na list za tri mjeseca 360, za pola godine 720, a za godinu 1440 HRD. Za inozemstvo dvostruko.

Žiro-račun 34600-603-976 kod SDK Šibenik.

Rješenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu Republike Hrvatske, broj 2829 I-1978.

»Šibenski list« osloboden je osnovnog poreza na promet.

OGLASI:

1 cm/1 stupac 200 HRD, mali oglasi, obavijesti građana i posebne usluge regulirani su posebnim cjenicom.

TISAK: »Slobodna Dalmacija« Informativne djelatnosti p.o. Split.

32. MEĐUNARODNI DJEČJI FESTIVAL ŠIBENIK - HRVATSKA

MI VAS VOLIMO

Nikada kao sada nismo bili jedinstveni i to jedinstvo treba njegovati a posebno je značajno i bitno da se to jedinstvo stvara u mladima. Odrasli ne bi mogli provesti ovu revoluciju i težiti za oslobođenjem Hrvatske, da ipak nismo bili odgojeni u hrvatskom duhu. A ove žrtve koje su pale, nisu pale uzalud, jer je i ovaj Festival i sve ovo što se dogada, vaše izložbe, nastupi pa i vaša mukotrpna škola i sva ova skloništa i stradanja — jamstvo da se ipak nešto stvara za vas. Mi odrasli, koji smo prošli već pola života, znamo da ono što stvaramo — stvaramo za budućnost — a vi morate cijeniti žrtve koje su pale! — riječi su Vesne Jurkić-Girardi, ministrica kulture na svečanom otvaranju 32. međunarodnog dječjeg festivala u Šibeniku.

Iz težine ovih riječi upućenih djeci Šibenika prvi dan Festivala, proizlazi sva zbilja vremena u kojem živimo, sve ludilo u "režiji" pomračenoguma u kojem niti djeca nisu poštedena. Ali jači smo — dobro uvijek pobijede zlo! Šibenik je, usprkos svemu, i ove godine od 20. lipnja do 4. srpnja jedna velika, jedinstvena dječja pozornica na kojoj radost druženja nitko ne može pomutiti jer — Festival će se održati, pa makar i u skloništima — izričiti su bili njegovi organizatori prije početka. Festival je, dakle, počeo i traje i ide dalje — sve do kraja! Njegova publiku je u skloništima, ali nije malobrojna. Poštećuju je pjesnici Mladen Bjažić, Stjepo Miović-Kočan, Jakša Fiamengo, Pajo Kanižaj, Zvonimir Balog, Pero Mioč, književnik Zlatko Krilić... Svoje predstave pred malim prognanicima izvode Malo scena iz Zagreba, Zagrebačko kazalište mlađih, Teatar "Žar ptica", Dramski ansambl Šibenskog

Užasnuti vijestima o ponovnom napadu na Šibenik, u mislima smo s vama, malim i velikim izvođačima koji po mračnim podrumima hrabro i bez zadrške ostvaruju kontinuitet ovog značajnog Festivala

Iako je bio pokrovitelj Festivala, predsjednik Republike Hrvatske, dr. Franjo Tuđman, nije bio nazočan na otvaranju. U njegovo ime Festival je otvorila ministrica kulture V. Jurkić-Girardi

Kazališta, Kazalište mlađih iz Splita, Kazalište lutaka iz Rijeke... Nadahnuto, dok u neposrednoj blizini oko njih padaju granate, po žicama gitare prebiru djevojčice Ana Vidović i "Zagreb guitar forces"... Nedjelja, 21. lipnja, 8.12 sati prvi vatreni rušilački "pozdrav" Festivalu i gradu u kojem se održava. Uzalud vam je sve što činite, vi spodobe u ljudskom obliku! Otvorene

su točno u podne tog dana tri likovne izložbe: u Krešimirovu domu dječjih radova učenika devet škola iz grada i okolice, u foajeu Kazališta grupe slovenskih slikara, u galeriji "Krševan" autorska izložba Bruna Paladina, slikara iz Rijeke, inače autora ovogodišnjeg festivalskog plakata. Slovenski slikari izložili su svoja djela u foajeu kazališta a na inicijativu Marina Berovića, čiji su korijeni duboko vezani za Šibenik, a želete pokazati koliko zajedno s nama proživljavaju strahote rata, jer iskusili su ih i oni, poklonili su jedno svoje djelo Festivalu. Bruno Paladin, pak, četiri slike nude na prodaju a novac namjenjuje dječi poginulih branitelja Šibenika.

Trećeg dana zbilja se promocija knjige i mape "Zaziv protiv zloduhu", čiji su autori pjesnik Jakša Fiamengo i dječa prognanici iz Vukovara i Drniša. Jakša je stigao u Šibenik, stigla su i djeca, no, nažalost, zbog njihove sigurnosti vraćena su sa šibenskog autobusnog kolodvora. O kojem je Zloduhu riječ, znamo svi! J. Fiamengo napisao je poemu a djeca su je instiktivno osjetile i ilustrirala. Ono što je posebno značajno pri tomu istaknuto jest to da se radi o originalnim umjetničkim djelima, a svi oni koji kupe knjigu izravno se uključuju u akciju pomoći nezbrinutoj djeci Hrvatske.

Svi do sada izvedeni programi održavani su u strogoj konspiraciji, u zatvorenim prostorima, u skloništima... Nije ove godine oživjela popularna Zagrebačka ulica na Gorici, međutim, filmovi se prikazuju tamo gdje su djeca i odrasli zajedno, na obostrano zadovoljstvo. A što reći na tako očito zadovoljstvo šibenske djece što im je za vrijeme dok borave u skloništima,

Prizor iz predstave "KRIK" izvedene na svečanom otvaranju 32. međunarodnog dječjeg festivala Šibenik — Hrvatska, u izvedbi Plesnog teatra Muzičke omladine iz Splita, scenarista i redatelja Pere Mioča, koreografa Luciana Perića

Pjesnici Jakša Fiamengo i Mladen Bjažić za vrijeme posjeta djeci Šibenika u jednom od gradskih skloništa

omogućen izravan kontakt s Festivalom preko rada u likovnoj radionici. Tamo gdje još uvijek nisu, stigli njeni voditelji Ksenija Turčić i Stipe Kedžo, predvodeni urednikom P. Rocom, dječa su sama crtala i stvarala od različitih materijala a svi radovi izloženi su po zidovima skloništa. Nadati se je da će do kraja Festivala ili možda nekom drugom prilikom svi ti radovi ići na svjetlo dana. Osim što crtaju dječa u skloništima spontano glume, pjevaju, recitiraju... Festival svemu usprkos, živi u njima i oko njih!

Pjesnike smo već spomenuli. Hvala im još jednom što svojim stilovima vraćaju smješak na dječja lica (jednom je netko rekao da su pjesnici zapravo velika djeca) — no, posebno moramo istaknuti jednu književničku večer posvećenu pjesniku i satiričaru Paji Kanižaju, pod nazivom "Prsluk pucam". Riječ je o predstavi ili bolje reći vrlo uspješnom uprzenju njegovih stihova, o predstavi za koju mnogi kažu da je donijela pravo osvježenje

i radost na ovogodišnji Festival. Njeni autori su scenarist i redatelj Pero Mioč, scenograf Branko Lovrić-Caparin a glazbu je skladao Sanibor Vuletin. U toj predstavi, reći će Pajo Kanižaj, bilo je nekog čudnog šarma i svježine. Zahvaljujem se stoga Festivalu a posebno šibenskim glumcima Mati Gulinu, Goranu Gulinu, Nenadu Petkoviću, Hrvajki Nikodijević i Svjetlani Čaleti, redatelju, skladatelju... što su dječci izložili opasnosti od mojih stihova a ne od granata!

Ovaj tekst nastaje šestog dana 32. međunarodnog dječjeg festivala, u kasnim poslijepodnevnim satima. Po Šibeniku već sješnaest sati ne padaju granate. Istog dana u direkciju Festivala stigao je tek jedan u nizu brzova podrške, onaj od gospode Vesne Jurkić-Girardi, ministricе kulture, u kojem između ostalog stoji: — Užasnuti vijestima o ponovnom napadu na Šibenik i to baš u vrijeme otvaranja Međunarodnog dječjeg festivala, u mislima smo s vama, malim i velikim izvođačima koji po mračnim podrumima hrabro i bez zadrške ostvaruju kontinuitet ovog značajnog Festivala. Ne-mamo rijeći za beskrupuloznog neprijatelja, ali se divimo vama i vašim gostima na odvažnosti i želji da uspijete u govoru Muza dok oružje bješni... s vama smo u vašim uspjesima i strahotama — ratu usprkos!

Ratu usprkos na Festival su stigli i dragi nam gosti članovi ansambla "Sun ergos" iz kanadskog grada Calgarya. Već su nastupili pred malim prognanicima na obostrano zadovoljstvo, a na pitanje zašto su unatoč ratu došli na Festival, odgovaraju: — Mi vas volimo! — i to je jedini pravi odgovor, a bit ćemo tu toliko dugo koliko nas želite.

Sestri je dan 32. međunarodnog dječjeg festivala Šibenik — Hrvatska, i ide dalje, usprkos svemu!

Tekst: Nevena FRIGANOVIĆ
Snimili: A. BARANIĆ I V. POLIĆ

S otvaranja triju likovnih izložbi: dječjih radova učenika Šibnika i okolice, grupe slovenskih slikara i autorske izložbe Bruna Paladina

SUSRET NA FESTIVALU: dr. MILJENKO ALJINOVIC

AKO JE VRIJEME LUDO NISAM JA

Razne ljudi sasvim razliciti motivi i razlozi u vrijeme Festivala dovedu u Šibenik. I postanu nam prijatelji. I mnima. Jedan od njih je svakako i dr. Miljenko Aljinović, kako kaže urednica festivalskog Blitena, Jordanka Grubač, poznat kao muž Astre Božković. Proveli smo dva sata u ugodnom razgovoru u srijedu u Krešimirovu domu za vrijeme dok su nas iz nezaobilaznog Centra za obavljevanje upozoravali da se ne udaljujemo od skloništa i zatvorenih prostora.

● Odmah smo počeli priču o Šibeniku.

— Prvi put sam došao u Šibenik kao dječak od deset godina, još prije rata 1939. godine. Bio je to jedan dački izlet nas učenika tadašnje škole švora na Braču. Tko zna bih li se tako živo sjećao tog izleta da nisam sasvim slučajno u roditeljskom domu prije nekoliko godina našao pismo od sedam stranica što sam ga onda pisao roditeljima u Split. Vide u tom pismu spominjem neko kamenno glijedzo na koru crkve svetog Jakova odmah uz orgulje koje me oduševilo. Na glijedzu su bile figure majke ptice i njenih ptića. Tek nedavno u razgovoru sa župnikom saznao sam da je doista to glijedzo postalo ali je negdje sklonjeno. Spominjem u pismu i Šupukovu centralu i u nju minijaturni zoološki vrt s jelenima. Prvi put sam tad u životu video jelena i ostao zadivljen.

Iz fotokopije tog zanimljivog pisma čita mi dr. Aljinović o putovanju brodom i opisu tvrdave svetog Nikole mijesajući u tom opisu ono što je kao dijete video, ali i ono što im je časna koja ih je vodila tumačila i pričala uz legende i anegdote. Još je jedan detalj zanimljiv: o nekakvoj drvenoj ruci što je visila u novoj crkvi svete Marije gdje su se birali bratovština i to tako da bi se ruka zavrtila pa na koga bi pokazala taj je bio izabran. (Zamislite tu demokraciju!) Za vrijeme tog izleta moj je sugovornik bio prvi i posljednji put na otoku Zlarin gdje su djeca čak imala prilike razgovarati sa pilotima hidroaviona gdje je bila njihova baza. Lako svaki put kad dode u Šibenik oče da će naći vremena običi Zlarin ujek mu to promakne. I ove godine, naravno.

— Ovo mi je već sedmi Festival. Uzeo sam tri dana godišnjeg odmora, ali ne da bih pratio Astra koja je tu službeno-novinarski nego radi vlastita gušta. Nemam ni kuće, ni vikendice niti nekih drugih materijalnih bogatstava, ali imam mnogo toga od festivala pa dalje. Potom iz torbe vadi fotografije — najnovije napravljene ovih dana — „ni Astra ih još nije vidjela“. A na fotografijama sve sami prijatelji od direktora Pulića do pjesnika Fiamenga u raznoraznim festivalskim zgodicama i nezgodicama. — Eto to je jedan od mojih angažmana na Festivalu. — Zatim mi priča onu priču o dubrovačkom gosparu što po Stradunu po najvećoj kiši u nedjeljnom odjelu šeta bez lumbrele i „priše“ a na začudene poglede i upite odgovara „Ako je vreme ludo nisam ja.“ — Ja, eto, pokušavam sačuvati unutarnji integritet, poput tog gospa, uživati život, naročito poslije preživljenog infarkta. Inače, petorostruki sam djet, to je moje unutarnje bogatstvo i stabilnost.

● Ako i nismo mi ludi onda doista živimo u ludom vremenu. Vidite, ovaj rat koji neki nikako ne mogu povezati s održavanjem dječjeg festivala?

— Doista onaj festival od prije i ovaj od sad bitno se razlikuju. Ranije, turistička je komponenta festivala bila toliko naglašena da se dijete pomalo čak i izgubilo. Ovaj je festival nešto drugo. On je „najdečiji“, jer je umjetnik potražio dijete i otišao do njega. Gledao sam predstavu Winnie Pooh u hotelu „Ivan“. Ta je predstava izazvala toliko smijeha i radosti kod tih malih izbjeglica da je to divota. Zato mi je ovaj festival možda čak i draži. Jer taj strah koji svakako osjeća i umjetnik kao čovjek pokreće i njega pa i on stvara jednu drugačiju, jednu eksprezivniju predstavu nego u normalnim

okolnostima. Vidite, odrasli čovjek racionalno nadvladava svaku pa i ovu ratnu situaciju. Dijete za to nije sposobno — ono sve doživljava emocionalno. Ono upija strah s lica majke pa se i ono počinje plašiti, a ne pokušava i ne može to objasniti razumom. Djeca koja prožive takve traume u djetinjstvu, kasnije će lakše preboljeti, u životu, ako im bude dato da se izraze umjetnošću.

— Lako se ovako u razgovoru uživjeti u univerzalnost borbe protiv ljudskog zla, ali to uopće u stvarnosti nije lako u ovom i ovakvom vremenu kad smo svi preprijeti, kad je sve do te mjeri ispolitizirano da i svaki najbanalniji razgovor postaje politika.

● Vi ste se unatoč rata, opasnosti i svega ostalog ipak našli u Šibeniku i na ovom festivalu.

— Kažem vam ljudi su nanelektrizani do kontraproduktivnosti. Ima ljudi koji se stvarno boje, ali i onih koji se koriste ovakvom situacijom. Po meni treba živjeti i raditi i onda kad su uzbune i onda kad one prestanu. Neka mi ljudi ne zamjere, ali radom se neutraliziraju frustracije („ako je vrijeme ludo nisam ja“). Pa vama je isto tako jako dobro poznata ona priča o Englezima, drugom svjetskom ratu i Shakespearu. Oni su to činili samo da bi sačuvali jednu normalnu životnu kolotečinu. To potvrđuju i Šibenčani neodustajanjem od dječjeg festivala, jer život se ne da sviđati. Nije fraza da su djeca budućnost svijeta, a Šibenik je i po festivalu i po Otku mladosti i Sedmom kontinentu sinonim djeteta. I zato Festival ima smisao ... Ono glijedzo i ptice koje sam spominjam na početku volio bih predložiti za grb Festivala jer je to jedan prekrasan simbol. Drugi festivali doživljavaju zamor, ali ovdje u Šibeniku vidim još toliko entuzijazma iako kod nekih ljudi sasvim normalno i ovdje ima podstota zamora. Iskreno rečeno, žao mi je što nisam Šibenčanin pa da je moj rodni grad u svijetu sinonim djeteta. Festival je zaista zadnja stvar koju treba ugasiti. Podnio bih ugasiti Ražinu i ostao zadivljen.

— Liječnik sam medicine rada. U obitelji su četiri brata ne bih mogao doći do tako velikih škola i studija, jer je otac bio sitni „težak“ iz Žrnovnice.

Prvo sam se školovao kod švora na Braču, a kasnije sam dobio stipendiju od Željezare i rudnika Vareš, što sam im pošteno odužio radeći kao liječnik kod njih dobitnih pet godina.

— Bio sam jedno vrijeme i u Bjelovaru, gdje mi je šef dječjeg odjela povjerio vođenje dispanzera videći valja u meni budućeg pedijatra, ali to se nije ostvarilo. I dan danas svoj stručni liječnički posao, iako zbog infarkta radim samo četiri sata, radim s puno gušta. Pacijentu dajem naučeno znanje i ljubav, ali sam sačuvao svoju privatnost.

Smatram da je moja zadača liječnika, upozoriti čovjeka na sve aspekte njegove bolesti čime ga činim odgovornim za samog sebe. A i kad odem u penziju — to je najviše za tri godine — mislim da će imati bezbroj drugih preokupacija s kojima će kompenzirati prestanak stručnog liječničkog posla. Ali likar je uvik likar.

● Vi ste izgleda puno toga radili s unutarnjim zadovoljstvom i zanosom tako da je jedan kolega novinar i vaš infarkt stavio u naslov kao „infarkt od radošću“.

— Bio je to pokojni Pop (Momčilo Popadić op.a.) s kojim sam razgovarao satima, a on je taj naš razgovor objavljivao u nastavcima. Infarkt mi se dogodio istog dana kad sam saznao da su se mojim posredovanjem našli majka i dvoje djece rastavljenih u paklu drugog svjetskog rata. Da li je to bilo zadata od uzbuđenja ili nečeg drugog, taj moj infarkt, ne znam. Mislim da je to Pop više tako poetski izrazio u naslovu svog teksta.

— Dugo vremena sam proučavao skalu ljudskog bezumlja kroz literaturu o drugom svjetskom ratu učivši razne oblike pojavnosti i činilo mi se kako je ta skala došla do dna. No, s ovim što nam se sad događa kao da smo otvorili jedan sasvim novi ponor u kojem se kraj ne može sagledati. Strašno i neobjašnjivo.

I tu smo negdje zastali jer teški razgovori nisu za teška vremena. Pričali smo o novinarstvu (kao da je i to neka laka tema!) ali sa liječničkog a ne novinarskog stanovišta. Čvrsto vjerujem da ćemo tu priču nastaviti naredne godine za narednog Fesitvala u sretnijem i lještem okruženju.

Josipa Petrina

Dr. Aljinović: Žao mi je što nisam Šibenčanin pa da je moj grad u svijetu sinonim djeteta

ne, podnio bih ugasiti TEF, ali Festival! Bože sačuvaj!

● Zašto spominjete baš Ražinu i TEF?

— Ne postoji niti jedno radno mjesto u Ražinama i Lozovcu koje ja nisam obišao jer sam bio u Komisiji za određivanje radnih mjesta, koje bi trebalo beneficirati stažom. I stoga dobro znam kad kažem ono o gašenju Ražina i TEF-a što to znači, i u ekonomskom i u socijalnom i u svakom drugom pogledu, iako to naravno ne zagovaram.

● Govorimo o Festivalu, djetetu, Šibeniku, vašoj životnoj filozofiji. Teško to ovog trenutka mogu povezati s vašom profesijom liječnika. Koliko znamo niste pedijatar, a eto djeca su vam preokupacija?

— Liječnik sam medicine rada. U obitelji su četiri brata ne bih mogao doći do tako velikih škola i studija, jer je otac bio sitni „težak“ iz Žrnovnice.

Prvo sam se školovao kod švora na Braču, a kasnije sam dobio stipendiju od Željezare i rudnika Vareš, što sam im pošteno odužio radeći kao liječnik kod njih dobitnih pet godina.

— Bio sam jedno vrijeme i u Bjelovaru, gdje mi je šef dječjeg odjela povjerio vođenje dispanzera videći valja u meni budućeg pedijatra, ali to se nije ostvarilo. I dan danas svoj stručni liječnički posao, iako zbog infarkta radim samo četiri sata, radim s puno gušta. Pacijentu dajem naučeno znanje i ljubav, ali sam sačuvao svoju privatnost.

Smatram da je moja zadača liječnika, upozoriti čovjeka na sve aspekte njegove bolesti čime ga činim odgovornim za samog sebe. A i kad odem u penziju — to je najviše za tri godine — mislim da će imati bezbroj drugih preokupacija s kojima će kompenzirati prestanak stručnog liječničkog posla. Ali likar je uvik likar.

● Vi ste izgleda puno toga radili s unutarnjim zadovoljstvom i zanosom tako da je jedan kolega novinar i vaš infarkt stavio u naslov kao „infarkt od radošću“.

— Bio je to pokojni Pop (Momčilo Popadić op.a.) s kojim sam razgovarao satima, a on je taj naš razgovor objavljivao u nastavcima. Infarkt mi se dogodio istog dana kad sam saznao da su se mojim posredovanjem našli majka i dvoje djece rastavljenih u paklu drugog svjetskog rata. Da li je to bilo zadata od uzbuđenja ili nečeg drugog, taj moj infarkt, ne znam. Mislim da je to Pop više tako poetski izrazio u naslovu svog teksta.

— Dugo vremena sam proučavao skalu ljudskog bezumlja kroz literaturu o drugom svjetskom ratu učivši razne oblike pojavnosti i činilo mi se kako je ta skala došla do dna. No, s ovim što nam se sad događa kao da smo otvorili jedan sasvim novi ponor u kojem se kraj ne može sagledati. Strašno i neobjašnjivo.

I tu smo negdje zastali jer teški razgovori nisu za teška vremena. Pričali smo o novinarstvu (kao da je i to neka laka tema!) ali sa liječničkog a ne novinarskog stanovišta. Čvrsto vjerujem da ćemo tu priču nastaviti naredne godine za narednog Fesitvala u sretnijem i lještem okruženju.

KRONIKA

U povodu 1. obljetnice 113. brigade Hrvatske vojske načelnik Glavnog stožera Hrvatske vojske, general zbor Anton Tus, uputio je Šibenskoj brigadi brzovoj čestitku, u kojem između ostalog kaže da su bitke koje je ova brigada vodila na Šibenskom i širem dalmatinskom području odlučujuće pridonijele slobodi i državnosti drage nam domovine Hrvatske.

● ● ●
ZVIJERI PROTIV SV. MIHOVILA, naziv je izložbe fotografija koje svjedoče o ratnom razaranju spomenika kulture na Šibenskom području, a koja je otvorena 20. lipnja u splitskom Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika. Autor većine iz-

loženih fotografija je snimatelj Davor Šarić, a izložbu je otvorila ministrica Vesna Girardi-Jurkić. Brojnim posjetiteljima, kulturnim i javnim djelatnicima splitske i Šibenske općine predstavljena je i knjiga Ivo Livakovića »Obadva, obadva... Šibenik u rujanskom ratu 1991.«

● ● ●
Sekretarijat za društvene djelatnosti Općine Šibenik, donio je u srijedu odluku o zaključivanju redovne nastave u ovoj školskoj godini u svim osnovnim i srednjim školama. Obavijesti o zaključivanju uspjeha, podjeli svjedodžbi, popravnim ispitima i sve druge obavijesti bile su izvješene na školskim oglasnim pločama. M.L.

REAGIRANJA

ČEMU TAKO PISATI?

već kad smatraju da to treba s ponosom istiću.

Pisac članka neizravno, ali jasno, spominje i ratnu Nezavisnu Državu Hrvatsku. S razlogom ga se mora shvatiti da nije trebalo povesti borbu protiv okupatora, pa time ni protiv NDH, nastale njegovom privolom i njegove saveznice. Iako je težio svojoj državi, povjesna je činjenica da je većina hrvatskoga naroda postepeno prihvatiла antifašističku borbu, jer u takvoj NDH nije vidjela sigurnu budućnost domovine. Inače pisac nije kritičan prema NDH ni toliko koliko se svakom objektivnom prosuditelju nameće iz nekih osnovnih činjenica. Svakako svi se slažemo, a to je napokon danas morao priznati i svijet da hrvatski narod, u svojoj velikoj većini, nikad nije prestao boriti se za svoju suverenu i nezavisnu državu, kao najsigurnije jamstvo za svoje održanje i nesputani razvoj. Izgleda mi da bi, ipak radi naše sadašnjosti i budućnosti, kad već neki na krivi i štetan način povlače prošlost, u odgovor takvim shvaćanjima, a radi koristi javnosti, bilo dobro ponoviti, uvijek kad to ustreba, barem glavne činjenice iz političke prošlosti Hrvatske u zadnjih stotinjak godina.

Sigurno ćemo se složiti kad pisac, ili bilo tko drugi, oštroti kritički piše o onim pojedincima iza čijeg se kićenja antifašizmom ipak očituje njihovo protuhrvatstvo. Ostalo je malo takvih. Njih su odavno prozreli i odbacili pravi hrvatski antifašisti, koji nikad nisu zatajili svoje hrvatstvo, odnosno pripadanje Hrvatskoj, i koji su se borili i zalagali za prava hrvatskoga naroda i Hrvatske. Ti pojedinci od početka, ili su se kasnije tomu priklonili, slijedili su kobni jugočitaristički, ili boljevički, ili velikosrpski, ili od toga smješani, znak, koji je uvijek bio štetan po temeljne probitke hrvatskoga naroda.

Napokon da zaključim. Pratim stalno ili povremeno više novina, ali rijetko kad u njima vidim tako nepovijesno, neobjektivno i uvredljivo pisanje o cijelini antifašističke borbe, kad nam je potrebno na pravoj osnovi jačati hrvatsko pomirenje i razvijati višestručanu demokraciju, u kojoj će, u okvirima ustava i zakona, slobodno se natjecati razni politički programi i ideje, kao jamstvo za ukupni razvoj Hrvatske u svestrano suvremenu europsku državu.

Zato se i pitam: čemu tako pisati?

Paško PERIŠA

POČELO SUĐENJE UNIFORMIRANIM RAZBOJNICIMA

JUGOOFICIRI - PARAZITI

»ŠKOLOVANI« ZA UBIJANJE

Pred Velikim krivičnim vijećem Okružnog suda u Šibeniku počelo je u utorak suđenje desetorici oficira bivše JNA. Uz general majore Ratka Mladića i Špiru Nikovića, kapetana bojnog broda Marka Sunarića, Šibenčanima dobro poznata imena jugooficira, Okružno javno tužiteljstvo u Šibeniku 22. svibnja ove godine podiglo je optužnicu protiv Momčila Milosava, kapetana fregate, Slavku Lisiću, pukovnika, Đure Karajlića, potpukovnika, Bože Inglede, kapetana, Milorada Radenovića, kapetana i zastavnika Svetozara Muškinje i Milana Pavlovića. Svima njima sudi se za ratne zločine protiv civilnog stanovništva i međunarodnog prava po članku 142. stavku 1. preuzetom iz Krivičnog zakona Jugoslavije.

Velikom krivičnom vijeću predsjeda Senka Klarić-Baranović. Uz nju proces će voditi sudac Joško Livaković, a suci porotnici su Semira Škugor, Branko Nican i Blaž Bumber. Optužbu zastupa Željko Žganjer, zamjenik Okružnog javnog tužitelja. Okrivljenima se sudi u odsutnosti, a dodatajena su im, po službenoj dužnosti, trojica branitelja.

Spomenuta desetorka jugooficira terete se da su naredili i izravno sudjelovali u napadima na civilno stanovništvo, gradove i naselja topovima, tenkovima, bojnim zrakoplovima, minobacačima, raketnim i drugim oružjem na području sinjske i šibenske općine i Kijevo. Riječ je o više napada u razdoblju od 27. kolovoza do 9. studenoga prošle godine na sinjskom području, u sedmognadnjoj agresiji na Šibenik i okolna mesta u rujnu 1991. i brutalnom razaranju Kijevo, hrvatskog sela u kninskoj općini, 26. kolovoza lani. Ti napadi u kojima su stradali civili, a uništeni su ili oštećeni brojni gospodarski, stambeni i kulturni objekti za branjeni su dopunskim protokolom iz Ženevske konvencije iz 1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba. Ta pravila međunarodnog prava okrivljenici su bezobzirno kršili, stoje u optužnici. »Kada se ima u vidu da su civile, civilna naselja, gradove, djeće vrtice i škole, gospodarske i kulturne objekte gadali nasumice, neovisno o lokaciji i mogućem vojnom značaju za protivničku stranu onda je jasno da je umišljaj bio upravljen na zločinčiću uništavanje ljudi, gradova i naselja koji čine duhovno nasilje hrvatskog naroda — navodi optužba.

Zloglasni general Ratko Mladić, najprije načelnik štaba, a zatim zapovjednik kninskog korpusa, kojeg je narod odavno proglašio ratnim zločincem, optužen je za sudjelovanje u svu tri napada, Špiro Niković suđogovoran je za kijevsku tragediju a ostali se tereze za naredbe i izravna borbena djelovanja u rujanskoj agresiji na Šibenik. Marko Sunarić, u to vrijeme komandant 8. vojnopolomorskog sektora i Milosav Momčilo, načelnik KOS-a zatražili su borbeno djelovanje zrakoplovstva nakon čega je u više navrata Šibenik bombardiran, navodi optužba. Slavko Lisić izdao je naredbu kao komandant oklopnih i topničkih jedinica

Spaljena kuća u Kijevo: »djelo« koje je ostalo iz »jugojunaka«.
(Fotoarhiv »Slobodna Dalmacija«)

u sastavu kninskog korpusa, da se po Šibeniku ispaljili neutvrđen broj granata, a Đuro Karajlić, koji je bio komandant vojarne »Rade Končar«, izdvojio je naredbu da se iz te vojarne tuče po gradu i TLM-u. Izravni izvršitelji bili su Božo Ingleđa, Milorad Radenović, Svetozar Muškinja i Milan Pavlović, komandiri minobacačkih jedinica. Osim velikih razaranja i oštećenja objekata posljedica je bila i smrt naše sugradanke Marije Kreinz. Ubile su je krhotine mine u njezinom stanu u Šibeniku. O zločinima jugooficira vrlo slikovito govorili su prvi svjedoci. Potresno je bilo svjedočenje Martina Čičin-Šaina koji je od 15. srpnja prošle godine do napada na Kijevo bio u tom mjestu zapovjednik Policijske postaje. Prisjećajući se dana koji su prethodili napadu na Kijevo kaže:

— Ničim nismo ometali jugofojsku. Sasvim slobodno su se kretali na području Kijevo. Nasuprot tomu usporedio bih život Kijevo s logorom opkoljenim sa svih strana u koji se ulazilo i iz kojega se izlazilo po režimu što ga je utvrdila JNA. Na svom punktu kod Civljana neprestano su nas kontrolirali. Kijevo je prvi put napadnut u nedjelju 25. kolovoza oko 7 sati ujutro kada je na crkvu Sv. Mihovila palo sedam mina. Tog dana vojska nije više djelovala, ali me moj izviđač izvjestio oko 19 sati da u Suhopolje dovoze minobacače, topove i da ukopavaju tenkove. Tada smo procijenili da bi bilo bolje evakuirati civilno stanovništvo. Evakuacija je počela oko 21 sat. Prebacivali smo ljudi preko Kozjaka i Maovice na Vrliku. Jedan dio ljudi otisao je preko Opatice u Drniš, a drugi dio u Split. U Kijevo je od 1000 stanovnika ostalo svega pedesetak starijih. Prva granata je pala sutradan ujutro u 5 i 16 minuta. Tukli su iz tenkova, topova, minobacače, samohotki i VBR-ova neprestano do deset i petnaest. Tada je nakratko zavladalo zatišje. Brzo smo saznali zbog čega. Pojavili su se zrakoplovi i do 16 sati raketirali nas i bombardirali 36 puta. U dvanaest i po sati na mjesto se ne prekidno pucalo iz 60 tenkovskih cijevi, na Kijevo je palo više od 1600 projektila.

la različitih kalibara. Nakon tog pakabili smo prisiljeni na povlačenje. S tri desetak automatskih pušaka, četrdesetak pušaka tipa M-48 i dvadesetak ručnih bombi nije se moglo protiv artillerije i zrakoplova.

Bez obzira na to što su hrvatski policijski bili raspoređeni oko mesta jugoarmije je pogadala stambene i ostale civilne ciljeve. Te su objekte, kaže Čičin-Šain, upravo namjerno gadali. Na mjesnu crkvu prema njegovoj procjeni ispaljeno je više od 300 projektila. Na kraju je srušena navodenim raketama. »Kada smo se povlačili vidio sam uz vojne i civilne kamione, traktore i zaprežna kola iz pravca Knina. Kuće su najprije pljačkali, a onda ih palili. Vidio sam kako su tenkovima s udaljenosti od 30 do 40 metara rušili kuće u izgradnji.« Od Kijevo, tvrdi Čičin-Šain, ostalo je nakon tog brutalnog napada, svega dvadesetak cijelih kuća, 40 postrošeno ih je u napadu, a ostatak je zapaljen nakon pljačke.

Medu svjedocima pojavit će i Ratko Nikolić, bivši oficir bivše JNA. Iz ozloglašene armije pobegao je četvrtog dana napada na Šibenik. Prva tri bio je prisiljen provesti u komandi 8. pomorskih sektora. Prema njegovom svjedočenju viceadmiral Đuro Pojer nije imao izravnog udjela u agresiji na Šibenik jer je komandu preuzeo već prvog dana kapetan Marko Sunarić. »Pojer je bio smijenjen jer je odbio pozvati avijaciju za napad.« Medu oficirima u komandi došlo je do razdora. Protiv predaje, tvrdi on, bili su samo Momčilo Milosav, šef KOS-a i kapetan Bogoljub Tasić. Sunarić je čekao kako će na ponudenu predaju reagirati oficiri iz ostalih vojarni. Tvrđokoran u stavu da će pod bilo koju cijenu predaju spriječiti ostao je Momčilo Milosav, svjedočiće Nikolić.

Nastavak suđenja desetorici jugooficira zbog novonastale sigurnosne situacije na području šibenske općine pričekat će nekoliko dana. Drugog dana glavne rasprave koja zbog opravdane sprječenosti jednog od branitelja nije mogla biti održana, Veliko krivično vijeće je odlučilo da nastavak rasprave odgodi za 6. 7. i 8. srpnja. M. RADIĆ

Znate li da je ovih dana, usprkos opasnosti u Kninu, postoji čvrst razlog za slavlje mnogobrojnih gradana ne samo »glavnog grada, samozvane autonomne oblasti« već i »vascele krajine«. O čemu je zapravo riječ? Što se ovih posljednjih dana događalo u Kninu, saznali smo od naših izviđača 113. i 142. brigade i same »radio postaje Knin« koja svoje »emitovanje« nije prekidala zbog novonastale situacije u »krajinji«.

Prometna blokada koja je nastala između Knina, Banja Luke i Beograda, zbog ratnih operacija na herceg-bosanskom teritoriju, kao i naftni embargo koji je »pogodio majčicu Srbiju« doveo je do »haotičnog stanja u kninskoj prestolnici«. Osjeća se nestaćica goriva, koje se više ne ko-

i ugljenu, jer kao što znamo poluprazni vlak put dužine 60 kilometara od Knina do Gračaca prevaziđa za dva sata, a ako je vlak pretrpan onda put može trajati »višestruko duže«. No nije bitno koliko se putuje, bitno je da se stigne i da je »sprečeno umiranje krajinske železnice«, čiju smrt prijelikuju ne samo ustaše već i ceo fašistički svet na celu s Njemačkom. Najveći dio »radio emitovanja« koristi se za apeliranje i pozivanje građana Knina da »ne beže« iz grada jer »trenutni ustaški napadi već menjaju i krajšku armiju« spremnu da neutrališe sve neprijateljske projektile koji padnu na grad. Ali »avaj brate« kolone automobila »nezadrživo su krenule prema sigurnijem Bosanskom Gračevu.«

Također je najavljeno i zasjedanje

TALASANJE »TALASA SLOBODE« RADI-KNINA

O parnom Ćiri, fašističkom svetu, srpskoj deci u mračnim podrumima ...

risti niti za poljoprivredne radove kao ni za prometovanje željeznice. Postojeće zalihe naftnih derivata dostupne su samo »krajškoj armiji«, mada njihova ratna tehnika, tenkovi i kamioni nisu mogli krenuti u povlačenje s miljevačkog platoa, zbog nedostatka benzina. O tome kakvom standardom žive Kninjanici, dovoljno je napomenuti da vlasta nestaćica cigareta, lijekova, sapuna, deterdženta, a nema ni mlijeko-čokoladnih namirnica već duže vrijeme. Prije mjesec dana gradani »krajine« morali su početi ponovno plaćati vodu i struju, koju su do tada koristili besplatno kao dar nove države. Smatralo se da »krajina« ima dovoljno vode i energije ne samo za svoje potrebe, već i za »izvoz« u Hrvatsku, naravno samo za devize. Očito je da su se »eminenti krajški ekonomisti« preračunali u procjeni.

No vratimo se najavljenoj proslavi i razlogu za njen održavanje. Nedostatak benzina, onemogućio je vožnju diesel lokomotive na cijelom »krajinskom prostoru«, ali »domišljati« Kninjanici s poznatom tradicijom u vezi s vlakovima, željeznicom i ostalim, dosjetili su se da bi mogli osposobiti »muzejsku parnu lokomotivu«. Na taj način bi se ponovno povezala i prometno normalizirala »krajinska središta«. Tako je »parni Ćiro«, kako mu od milja tepaju Kninjanici ovih dana imao svoju promociju na relaciji Knin — Gračac. Dva »velika grada« ponovno su vezani »bratskom pучnom vrpcem« na oduševljenje »mnoštva građana!«

Opjeni svojim znanjem i domišljatošću upitali su novinari Radio-Knina prvi vlakovod »Parnog Ćire« što misli o svom »lepotanju« i da li će Ćira usprkos godinama moći ispuniti postavljene zadatke i očekivanja svekolikog srpskog naroda. Vlakovoda je prvo napomenuo da za »Ćiru« nema problema jer i ako se pokvari oni imaju sve »rezerve delove« i on ne može biti dugi van stroja«, ali naglasio je da brzina »Ćire« ovisi o teretu

Što se tiče »parnog Ćire«, njegovo mjesto je u prošlosti i muzejku kao i četnicima koji su ga osposobili. Njihov način života kao i razmišljanja, također pripada dalekoj i crnoj prošlosti.

P. VLAHOV

PRETVORBA

Materijalna dobra u rukama radnika

Zanatsko-gradevinsko poduzeće ZAK, jedno je od rijetkih tvrtki koje su već duže vremena imale sastavljen načrt elaborata za pretvorbu vlasništva. Stovise elaborat je prije mjesec i pol dana predstavljen Agenciji za restrukturiranje u Splitu, tako da je to poduzeće medju prvima koja su dostavila svoj program i zahtjev za pretvorbu.

U razgovoru s rukovodstvom ZAK-a o pretvorbi vlasništva, saznali smo da će poduzeće početkom srpnja biti uređeno po načelu dioničarskog društva. Po prethodnim anketama radnici će izvršiti kupovinu svih dionica koje su raspoređene na 60 oročenih rata. U sam postupak pretvorbe ZAK nije ušao radi »ekonomski ekspanzije«, te sigurnijeg izlaska na tržiste, kao što neki misle, već isključivo radi normalnog poslovanja koje je i do sada uspješno funkcionalo. No, glavni je razlog obvezne pretvorbe, kojoj se prisko, zaštititi od pljačke materi-

jalnih dobara i vrijednosti koju su radnici godinama sticali svojim mukotrpnim i predanim radom. Poznavajući poslovnost ZAK-a, on se već odavno nalazi na tržištu koje ne poznaje nikakve alibije i izgovore osim poslovne ekspeditivnosti i kvalitete. Gradevinsko-zanatsko poduzeće ZAK odavno vodi na tržištu politiku poslovanja koja je do sada donijela kvalitetne poslovne rezultate, bez obzira na to što joj je prijetila konkurenca od vodećih gradevinskih tvrtki do specijaliziranih privatnih gradevinskih poduzeća.

Razlog poslovne uspješnosti, koja se ogleda u pozitivnom poslovanju, možemo naći isključivo u ozbiljnoj i profesionalnoj organizaciji, te ovlađivanju gradevinskim završnim radovima i uspješnim zadržavanjem bravarskih, limarskih i bojadarskih dještvenosti unutar samog poduzeća. Dakle, visoka poslovna organiziranost i svestranstvo omogućila je tom poduzeću značajno mjesto na

tržištu. Ratne neprilike svakako su djelomično zaustavile poslovno planirani razvitak, ali nisu donijele neprilike oko isplaćivanja osobnih dohodaka, kao u nekim drugim poslovnim jedinicama. Mudro poslovanje omogućilo je poduzeću da nakon ratnih tegoba bez većih problema pronade vrijedne gradevinske poslove. Naposljetku uredno poslovanje, bez problematičnih dugovanja nije uvjetovalo grozničavu pretvorbu ovog gradevinskog poduzeća, kao što to čine i čemu teže mnoge tvrtke u Republici, prodajući svoja materijalna dobra i vrijednosti daleko ispod realne cijene, ne znajući zapravo čemu to sve vodi i kakva je njihova daljnja budućnost. ZAK je jedno od rijetkih poslovnih zajednica koja je obveznu pretvorbu, praktički bezbolno izvršila, ostavljajući svoje materijalno dobro i dalje u rukama svojih radnika i rukovodilaca.

P.V.

U OSLOBOĐENIM MILJEVCIMA

KRATKO I USPJEH

Jedva smo se lani u prosincu dogovorili da se Miljevci razvojniče. Oni su na to pristali, ali se dogovora nisu držali: paljena je jedna po jedna hrvatska kuća na prostoru »miljevačke republike«. Hrvatima je ostalo brojiti zgarišta i odbijati pokušaje neprijateljskih prodora — ne uračuna li se u devetmjesечно ratovanje djeletvorna akcija kada su hrvatski vojnici pred Novu godinu na tom području četnicima potkresali krila uništivši im nekoliko kamiona s borcima i oklopni transporter — mogli su u najvećoj mjeri gristi nokte i čekati svojih pet minuta. Devet mjeseci četnici su, ušančeni u Miljevcima, radili što god ih volja. Istotoliko vremena brusili su se hrvatski mlađići, Drnišani, Miljevčani, Šibenčani, Kaštelani da vrate onaj, toliko puta ponovljeno, »privremeno zauzet« komad hrvatske zemlje. Počelo je protekle nedelje, a završilo je vrlo brzo — »kratko i uspješno« — vole reći mlađići, prerano sazreli stežući »kalašnjikove«, snajpere, »zolje«, »ose« i puškomitriljeze po čukama, priželjkujući mjesecima »da se krene naprijed, da jednom i to završi«. Oslobođanje Miljevaca, bez pretjerivanja, vojna je operacija bez premca u 6. operativnoj zoni. Znači stezanje omče četnicima oko vrata. A da ih žulja, dokazuje i njihov neuspješan protunapad. Područje miljevačke ploče površine 186 četvornih kilometara njima više neće pasti na pamet nazvati dijelom Srbije.

Sasvim obični junaci

To se podrazumijeva i o tome ne pričamo. »Lada NIVA«, obojena u maskirne boje, posakuje izlokanim putem kojim se oko Brnjice skreće za Mi-

ljevice. Voz Ivica Čupić, povjerenik za IPD 4. bataljuna 113. brigade. Tu su momci Krunoslava Mazalina, u ovome ratu promaknutog u čin pukovnika. Kažu da bi s njima na kraj svijeta, a oni su Drnišani, Miljevčani, Šibenčani, Kaštelani ... Oni su dokazani borci i s južnog ratišta, sasvim obični dečki koji će iznijeti ovaj rat i pobijediti. Krunoslav Mazalin, »obični« konobar u »Solarisu« i pričuvni kapetan iz sastava kninskog korpusa u onoj pokojnoj državi, pokazao se kao vješt vojnik, takav je rat: u njemu se dokazuju i dobri i loši, u njemu ratnicima vrijednim poštovanja postaju »mirni ljudi iz ulice«. Srpske profesionalne vojničine, poljubljane u vlastitim napuhanim autoritetima, mogu lajati na Mjesec. Jedu vojničke konzerve, oblijevaju ih »Rubinovim« vinjakom i žale se: »Onaj Hrvat, amater, bre, da nam uzme Miljevce!« Da je 4. bataljun dobar konj za kojim se prašina diže, dokazuje i to da ga 113. brigada »ne pušta« iz svog sastava, dok Drnišani ne propuštaju napomenuti da su taj bataljun oni opremili. Momci o tome najviše šute — i bore se. Ivica Čupić, Drnišanin portijskom iz Gornjeg Trbounja je zadovoljan — osvajanje Miljevaca je, bez sumnje, značajan korak ka oslobođanju čitave drniške općine. Ne brza u procjenama: gomilajući oružje na još uvijek zauzetom području, četnici pokazuju da se neće lako pomiriti s dolaskom UNPROFOR-a i prvom fazom Vanceovog plana — da se povuku iz »ružičaste zone«.

Stipe Stipićić, Spličanin i dobrovoljno u 4. bataljunu još od lani, otišao se boriti »na ovu stranu«, jer je splitska brigada tada još uvijek bila u osniva-

KONFERENCIJA ZA NOVINARE ZAPOVJEDNIŠTVA 113. I 142. BRIGADE

NAJUČINKOVITIJE - GRANATAMA PO KNINU

— U vojnom pogledu postigli smo nevjerojatno mnogo, bila je to svakako najveća i najznačajnija akcija Hrvatske vojske na ovim prostorima — kazao je na Konferenciji za novinare, Krunoslav Mazalin, zapovjednik četvrtog bataljuna 113. brigade koji je i rukovodio akcijom oslobođanja Miljevačkog platoa. Naš cilj je, naglasio je Mazalin, potpuno ostvaren, oslobođili smo područje veličine čak 150 četvornih kilometara. Pripadnici 113. i 142. brigade napravili su vrlo velik, težak i uspješan posao. Oslobođanje Miljevaca bilo je nužno i zbog maltretiranja kojem su bili izloženi civili koji su ostali na zaposnutom području ili i zbog toga što je riječ o teritoriju koji je još u prosincu prošle godine trebao biti razvojničen, prema dogovoru komande kninskog korpusa i hrvatskih vlasti. Međutim, okupator je to zloupotrijebio i na prevaru zauzeo miljevački plato na kojem su haračili skoro devet mjeseci. Akcija oslobođanja tog područja odigrala se u nedjelju, 21. lipnja. Sve je bilo gotovo za jedan dan. Hrvatski branitelji uništili su ili osvojili ogromne kolicine streljiva, veliki broj tenkova, transporterata, kamiona i ostale opreme okupatora, puno više nego što su očekivali — priznao je Mazalin. Zarobljeno je 14 neprijateljskih vojnika, više od 50 ih je poginulo. Načlost, u ratnim operacijama za oslobođanje miljevačkog područja pet hrvatskih vojnika je poginulo a desetak ih je ranjeno.

Sutradan, nakon oslobođanja miljevačkog platoa, okupator je krenuo u protuudar. Pokušao je probor sa 12 tenkova, 10 transporterata i 10 kamiona pješadije. Hrvatski branitelji zaustavili su taj napad, uništili tri tenka i dva transportera, zarobili trojicu neprijateljskih vojnika a više od 20 ih je poginulo. Hrvatski branitelji pokazali su tako da čvrsto drže oslobođeno miljevačko područje a neprijatelj je dva dana zaredom doživio stravišne poraze, koje valjda ni sam sebi a posebno javnosti tako zvane krajine ne želi priznati. Tako se na Radio-Knинu čuje da je poginulo svega nekoliko teritorijalaca. Komanda kninskih teritorijalaca odbila je doći po leševe svojih vojnika koji su poginuli na Miljevcima. »Predložili smo im, kazao je na konferenciji za novinare Ante Ljubičić pomoćnik zapovjednika 113. brigade, da čemo leševe poginulih sakupiti na četiri punkta i neka ih oni u pratnji promatrača UN i EZ-a dođu preuzeti. Poslali smo im nekoliko dopisa ali odgovor nismo dobili. Pokušao je s tim u vezi posredovati i Diter Voltman, šef regionalne misije EZ-a u Splitu ali je grubo odbijen. U pola razgovora druga strana mu je spustila telefonsku slušalicu. Hrvatska vojska bila je primorana sakupiti tijela poginulih i pokopati ih na pravoslavnom groblju u Nos Kaliku. Ante Ljubičić, potvrdio je na konferenciji, da je nakon neprijateljskog topničkog udara na Šibenik, u noći s utorka na srijedu, Hrvatska vojska tukla Knin jer se to pokazalo najučinkovitijim. Prije svakog topničkog napada na Knin, naglašeno je, hrvatska strana obavijesti štab UNPROFOR-a kako bi se sklonili ili i kako bismo im dali do znanja da Knin tučemo isključivo onda kada se na udaru neprijateljske artiljerije nade Šibenik.

D.F.

Dejan Božanić, iz voda »Rizle«, uništavač tenkova: »To oni malo preuvečavaju!«

Ana Šostera: »Samo nas silovali nisu!«

Šime Brajković, vojnik log

Bitange: »Eto, tako nas zovu, ali Drniš je u pravom smjeru!«

Ide, ide... i više ga nema

Poruke su ostavljene, ali nisu istinite: »Neka njima kralja i Srbije, ali ne priko nas!«

PŠNO

INFORMATIVNA SLUŽBA 142. BRI-GADE HRVATSKE VOJSKE OBJAVILA JE POPIS ČETNIKA POGINULIH U OS-LOBAĐANJU MILJEVACA. NAVEDENA SU IMENA SEDAMDESETORICE DO-SAD IDENTIFICIRANIH. ZAJEDNO S JOŠ OKO TRIDESETORICOM KOJI-MA SE IMENA NE ZNAJU, POKOPANI SU NA PRAVOSLAVNOM GROBLJU U NOS-KALICIMA. UNATOČ NASTOJ-NU HRVATSKE STRANE I MISIJE EV-ROPSKIH PROMATRAČA, ZAPOVJE-DNIŠTVO TO U KNINU ODBILO JE PREU-ZETI NJIHOVA TIJELA:

Mile Rašković, Janko Manojlović, Nedjelko Simić, Ilija Vranješ, Novak Kovačević, Ilija Krajinović, Drago Bogdanović, Dušan Borak, Dragan Babić, Gojko Radić, Stevo Kuruc, Jovo Radinović, Branko Džepina, Zdravko Kuruc, Marko Katić, Jovan Vujatović, Petar Rončević, Dragan Radulović, Stevo Zelembaba, Đuro Višekruša, Tode Medaković, Nikola Lipovina, Milan Ilić, Gojko Mamić, Dragoljub Privojan, Miroslav Subotić, Mile Mila-nović, Stevan Ćuk, Dragan Gvozde-nović, Mladen Katić, Ilija Medić, Mi-odrag Nikolić, Žarko Drezga, Petar Šolić, Duško Mandić, Nikola Berić, Nebojša Šuša, Zoran Tomasović, Mi-lan Tomasović, Milan Bokorović, Damjan Tošić, Ilija Ubobić, Milan Gambiroža, Nikola Popović, Mirko Gnjidić, Mirko Dobrota, Rajko Draku-la, Miroslav Bezbradica, Ilija Mišljan, Nikola Lalić, Stevan Šrbac, Pero Džepina, Dušan Bjelan, Jovo Mirko-vić, Sava Kukolj, Jovan Jankelić, Ni-kola Nadoveza, Đuro Babić, Momčilo Popović, Ilija Simić, Vladimir Berić, Rajko Orlović, Petar Vlajić, Dragan Žunjić, Dragan Babić, Veljko Orlović, Vojo Mitrović, Veljko Šolaja, Rodoljub Vitorović, Radomir Lunić.

u stalnom strahu, bez ikakve veze s Hrvatskom, ne znajući što se dogada. Kada je u njeno selo došla Hrvatska vojska, prvo se prestrašila, mnogo, ne znajući tko su. Leknuto joj je kada je saznala za djecu, dva sina. Nisu imali ništa u Bristanima, nikakvih rezervi hrane. Napasala je ovce, pokoju morala dati četnicima, zahvaljujući Bogu za svaki dan koji je njoj, od 70 godina i njenom Frani osvanuo. »Ko nas je čuva? A ko zna, je l' Bog il' vrag!« Ovih dana počela se nakon toliko mjeseci, ponovno smijati. Kuću joj nisu dirali, imala je jednom nož pod vratom, ali su opljačkali sve napuštene kuće. Bio je s njima jedan Goran, drugačiji od svih. Na njih nije dao, poginuo je između Duvna i Livna ... Maltretirali su nas, svakako, samo što nas, da prostite, nisu silovali. Najgori pljačkaš bio je Nikola Graovac iz Stikova-on je sve odnija. Na cesti, malo više, grupa vojnika sakupljena je oko transportera, tenka i topa od 76 mm »ZIS«. Takvih sedam ostavili su četnici. A »Mrgud« Stojanović iz Miljevaca, priča da su sve to njegovi momci osvojili, uz samo jedan jedini ispaljen četnički metak. Zatekli su ih na spavanju. Na tenku T-55 kupola je probijena »zoljom«. Mala rupa, jedva za prst provući, a u unutrašnjosti pakao. Tri pougljena leša odnijela je grupa za asanaciju, Sime Brajković, koji se mučio s gusjenicom transportera u kojem je zapovjednik, prigovorio je, više u šali, na logistiku. Koliko osvanjanje Miljevaca znači, kazuje i jelovnik hrvatskih vojnika te srijede: leša janjetina i juha. Od sedam miljevačkih sela, opljačkanih, spaljenih i zagušenih u smradu, četnici su samo naoko izvukli sve. Hrvatski vojnici, zadovoljni i ponosni na uspjeh, donijeli su jamstvo da ćemo »mi sve to obnoviti«.

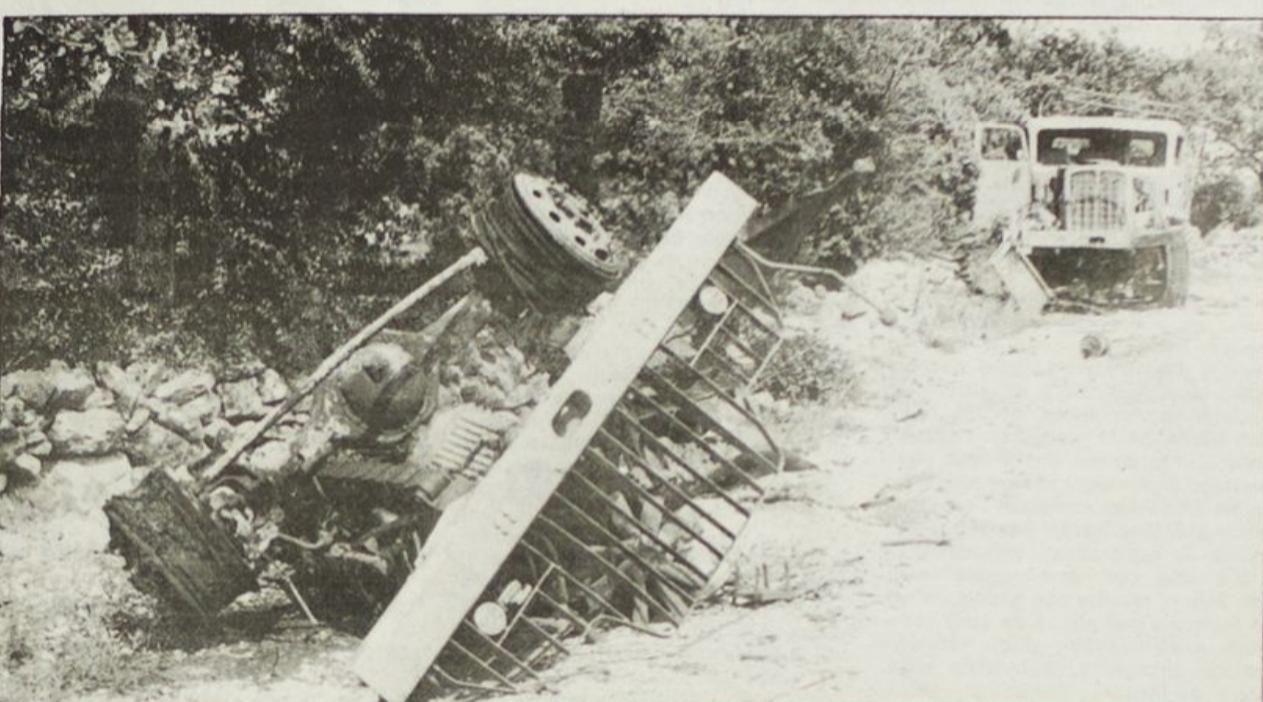
(Snimio: S. FERIĆ) B. PERIŠA

gistica, logistika!«

Tenk kojega je uništilo Dejan Božanić. Naprijed više ne može

Ostaci kamiona koje su zajedno s četnicima uništili hrvatski vojnici na Miljevcima

Jedan od sedamdesetorice identificiranih poginulih četnika u borbama na Miljevcima

Krava je živa, kao i vlasnica. Osmijeh se vratio u Miljevce, ide se dalje!

NAGURAVANJA

SUSTAVNA SKRB O VJEĆNOM ZABORAVU

Ako je točna (i, prema tome, prikladna za navođenje) izreka da »jedna provalija drugu provaljujekom dozivat, onda bi se moglo naznačiti da gubitak jedne vlasnosti (ili posjednosti) povlači za sobom gubljenje čak i onoga što je po prirodi stvari sasmosto odredena, to jest zemljopisno i povijesno UTVRDENA I DOKAZANA svojina. Većimo tako poradi najave da će neke šibenske ulice (a možda se radi i o trgovima) izgubiti dosadašnje nazivlje, a druga se imena, izgleda barem tako, ne kane, oportunizma radi, uhodavati.

Poradi čega bi to moglo biti tako, zašto se u Šibeniku (koliko znamo mnogo bojažljivije nego u mnogim drugim urbanim središtima) neprestance izbjegavaju dati (i davati) imenama prema nekim NAŠIM, bolje reći HRVATSKIM gradovima i predjelima. Bilo je, naime, bilo je tako uistinu dugo (i predugo) sasmosto normalno da se šibenskim kretajnim i susretajnim središtima davaju ona (i onakva) imena — beogradskia, prištinska, te i te divizije, ove i one brigade — ali, istodobno, nikome nije padalo na um (a možda i jest ali ...) da se u drevnom Krešimirovom gradu vizualno osnaži, primjerice, Subotička ulica, Ulica od Kotora, Sandžački prolaz, Ulica zmaja od Bosne itd. i tome slično.

Čini nam se, naime, da u mnogim našim, to jest hrvatskim kretanjima i zbivanjima jest prisutna neka (ne)određena defenzivnost, neka čudna (ili čudnovata) bojazan da bi se samo nazivljenu ulicu i trgovu »na temelju« imena i povijesno-zemljopisnih odrednica, kao tobožnjim potenciranjem POVIJESNIH ISTINA moglo narušiti ono vragu dobro znano ju-

gobratstvujuće idilično nemiješanje u tzv. tude stvari. Kao da POVIJESNO sagledavano Subotica nije hrvatski grad, kao da hrvatska država nije (recimo za Petra Krešimira IV.) imala doseg sve do Drine, kao da Boka kotorska nije sastavni dio južnohrvatskog (ili dalmatinskog) prostora. Zbog čega se to i DANAS mora izbjegavati iškazati ŠTO JEST NAŠE i što NIKAD TUDE NEĆE, NITI MOŽE BITI.

Možda će se razglabljati o naznacenoj nekome (ili nekom) činiti ishitrenim, možda će netko reći »pa što to treba tako sagledavati«, bit će (jer ih je uvijek bilo) pristalica mirenja s GUBICIMA TERITORIJA POSVE HRVATSKOG, ali to NE ZNAČI da treba podleći zaboravu. Pa, eto, i poradi toga plediramo na one koji predlažu nazive ulica i trgova (kao i na one koji o tome u završnici odlučuju) da, ako su tome voljni — ako se, dakle, slažu — da NE ZABORAVE i nazivljem naznačiti ono što je naše, što je samo i isključivo hrvatsko. Ako su se neki (a zna se i koji i kakvi) poslije rata tako olako, i bez iole gržnje savjeti, odricali hrvatskog prostora (»nama komunistima granice tada nisu bile važne« — reći će jednom zgodom Vlado Bakarić) to bome da ne znači, niti može (ili treba) značiti VJEĆNI I SUSTAVNI ZABORAV. Hoćemo, naime, kazati: ako naša djeca (a ni mi sami, odrasli) nismo u školama bili podučavani o POVIJESnim ISTINAMA — onda, zaboga, svjesni tih propusta i alkavosti, ne sakatimo prava saznanja svoje djece. Neka postanu SVJESNI DA JE NJIHOVA DOMOVINA mnogo prostranija nego što to danas (i sada), to jest trenutačno izgleda. Taj DUG i tu OBVEZU valja, neprjeporno, oživotvoriti.

SAZNANJA

NOVA KOŽA TAKOZVANIH DOBRIH LJUDI

Čovjek naprsto s nevjericom prima saznanja o nekim kretanjima (i dogadanjima), a s podosta opreza saslušava pripovijedanja protkana dokazima o tome kako su se ljudi koje je poznavao dvadesetak godina i koji mu se (pričinile) »dobri bićima« — iznenada pretvaraju u bijesne hijene. Žedne hrvatske krvi. Pune nepoštivanja hrvatske svete zemlje. Spremne — štoviše praksom kame potvrđene — na zatir svega što se miče, od nejačadi u koljevcu do paraliziranih staraca. Pa se stoga — ali ne samo isključivo poradi toga — ne može mimoći (ili zaboraviti) ono značno mudrosljivo: »Kada o miru govorim, oni misle na rat!«

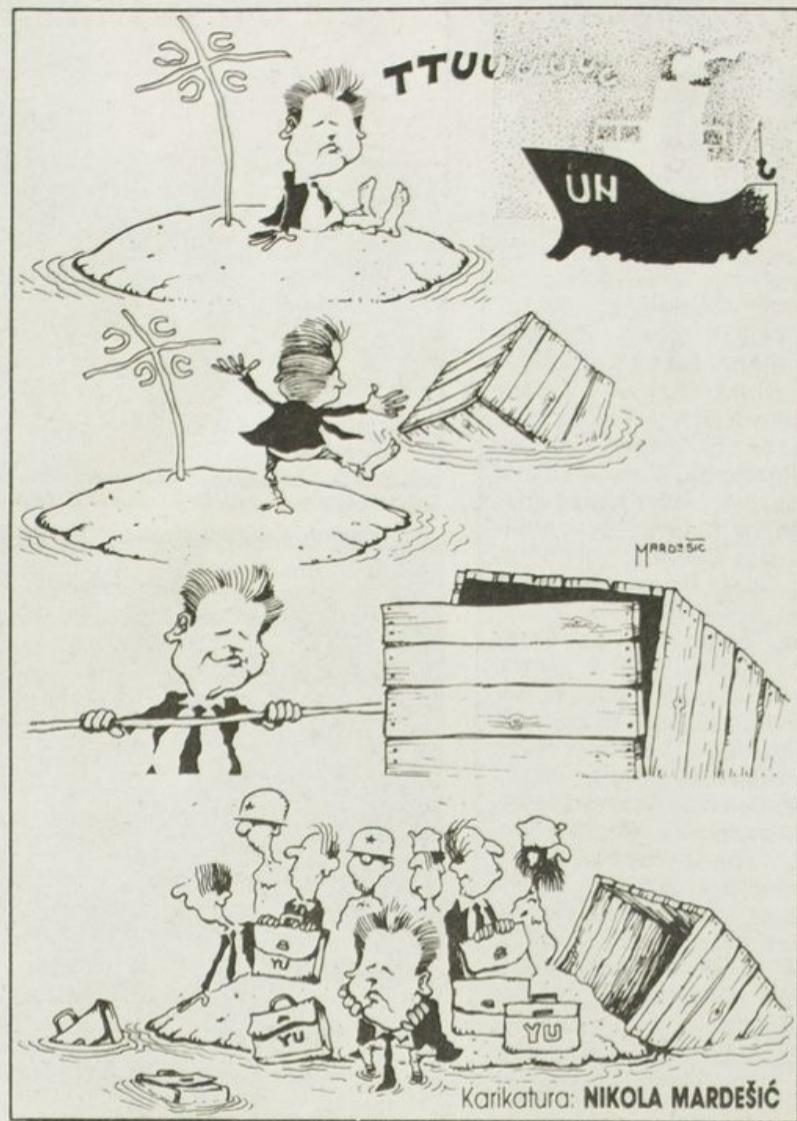
Sve rečeno (ali i ono što je, barem zasad, prešućeno) samo je uvod u kazivanje o tzv. dobrom pravoslavcima, o onom soju ljudi od kojih čovjek nikada nije mogao čuti da govore o srpsku, niti se Srbima prikazivali! Pa su, eto i evo, postali užasno opaki, krvoločni i pomamni na sve što je hrvatsko. (Za razliku od nekih drugih, piscu ovih osvrta znanih, ljudi koji su neprestance poštivali svoje srpsko i danas su — časni sugradani.)

Što se to događalo sa znancima iz Knina, Bratiškovača i Zadra, što se to u njima odjednom (?) »prelomilo« da su se od »dobrih ljudi« — jer su se SAMI TAKVIMA DUGO GODINA USPIJEVALI PRIKAZIVATI — preinačili u istinske zlostvore? Ugroženi nisu mogli biti, nisu jer su bili urednici, jer su bili direktori, jer su bili sekretari, jer su bili ono što mnogi Hrvati (a bome i poneki Srbi) ni uz najbolju volju (i premda su bili moralno čisti i stručni) nisu uspijevali postati! Oblaćeći se U RUHO JUGOSLAVENSTVA, »poštavajući« se crve-

nom partijskom knjižicom, oslanjajući se na gostujuće (iz ovih krajeva odlepšale) »zaslužne srpske prvororce«, ti su tipovi već u prvom naletu preokrenuli kabanicu i od jučerašnjih poslušnih komunjara POSTALI AKTIVNI ČETNICI. Upravo iz te grupacije »dobrih ljudi« niknuli su najžešći agitatori obrane »ugroženog« srpskog, ti dvočljenici jesu udarna pesnica beogradskog Sarama i njegovih ovdašnjih (to jest u Hrvatskoj živućih) trabanjan.

Jovo, Žarko, Nikola, Branko, Marko, Petar itd. — ako ih po imenima prepoznate ne morate biti uvjereni da su baš to DOJUČERAŠNIJI VAŠI SUSJEDI — postali su (da li iznenada ili je u njima tokuhal kroz gene?) »čistači« hrvatskog prostora i ideolozi smakujući onoga što su Hrvati na ovim prostorima uspjeli tijekom dugih stoljeća osnažiti. Dojučerašnji »ugledni« Šibenčani i Zadrani iskazali su se — pa ih niz zaborav ne može toga osloboditi — krvavorukcima, postali su ubojice svojih susjeda i palikuće prijateljeva doma. Bašbožuci pravoslavni kukavci! — Ne-ljudi nesvesni činjenice da su TAKVOM RABOTOM PONAJVIŠE NAŠKODILI POŠTEMEN SRBIMA, onima dakle — jer nije da ih nema, koliko ih je druga je stvar — koji Hrvatsku »nose u srcu«. Dabome.

Pa, eto: ako mi duša mora živjeti s mrzljima mira, ako se čovjek MORA SUSRETATI s onima za koje nije nimalo siguran kakve »snove sniju«, što onda (i tada) uraditi da se ne povrijeđe »POŠTENI! Nama se čini da je jedini put i način da se ODSTRANI NIKOGOVICE, a prigri »pošteno Srbe«. Baš tako. Jer sredine vraka da može biti. Ne smije je, zapravo, biti.

PRIPREMIO: ĐURO BEĆIR

BUSIJA

NEKIMA DOISTA LEŽI PROIZVODNJA STRAHA

»|| ako prijavštine ima svuda, svatko nalazi, ili barem traži, svoj put očišćenja«. Tako je promišlja jedan istaknuti hrvatski književnik, jedan od onih za koje se (jer su mu i oca ustrijeljili tzv. oslobodioči) bez iole ograda može kazati da se nisu »stidjeli« ni one ratno-nesretne dionice povijesti Hrvata. To jest nije mu smetalo (iako su ga pokušavali i uznaštojali omesti) da odaje počast žrtvama — u koje se ubraja i više desetaka sasma nedužnih civila — što su ih u tkivo hrvatska unijeli komunističko-četnički »pobjednici«.

Tako je to bilo donedavno. Tako se to kretalo do, otpriklike, dvije godine. A onda je premda ne sasvim iznenada — nadošlo OVO ŠTO JOŠ UVIJEK TRAJE. Srpsko-crnogorski odrudi, četnička bratija i tzv. JA — s oružjem i strelijom za koje je najviše izdvajao hrvatski trudbenik — napali su zemlju Hrvata katoličke i muslimanske vjeroispovijesti. U tim trenucima, ne budimo previše naivni, bilo je onih — iz hrvatskog a ne srpskog, da se razumijemo, narodnosnog korpusa — koji su se (jalovo bratijo, jalovo!) ponadali da će se VRATITI ono što je historijski iskazano kao mučak.

Komunjarski hrvatski satrapi nisu se libili da takve (ili barem slične) priježke iskazuju i posredstvom tiska, ujek nastojeći PROIZVODITI STRAH kod onih (poglavit kod njih) koji se nemaju čega (niti poradi čega) bojati. U predizbornoj kampanji strašili su oduzimanjem mirovinu, najavljujući tzv. revanšizam (GOVORILO SE TAKO I NA ŠIBENSKIM političkim tribinama) itd. A kad je, da sam to naznačimo, u nedavno jedan dalmatinski (ili južnohrvatski) hadzevac — u moru drugih izrečenih rječi, sloganija i ustanovljenja — ona

INAČICE GENERACIJA U ŽRVNJU ISTINSKE STRAHOTE ZABLUDA

Nije lako, štoviše, sasvim se pouzdano može iskazati da je izuzetno teško, danas i sada, onima koji su se borili za izgubljenu stvar, pa se — svjesni toga — još uvijek ne mogu oporaviti. Ima, dabe, u tom ustvrdjenju nepatovrene istine, ima uistinu gorkog saznanja da su godine poletne mladost i vjeronauka u ideale utrošene uzaluđ, da je završni zbir svega (a možda tu valja ubaciti i ono što bi se, eventualno, moglo dogoditi) RAZOČARANJE pretočeno u čvrstu svijestnost da je nad grobovima ljudski (ali praktično odvise kasno) suze iti. Od tog saznanja ne može se pobjeći.

Premda izuzeci ne čine valjano pravilo — nedavni susret (i po običaju sasmosto otvoren i ljudski drag, što se ono reče, konstruktivan razgovor) s jednim svim znanim šibenskim nositeljem »Spomenice« — drugom koji je U ONO VRJEME obrašao niz značajnih funkcija i mnogima se činio dogmatičnijeg što je, zapravo, bio — uvjeren nas je kako se PORAZI mogu doživljavati mnogo, mnogo godina NAKON ONOGA RATA. — »Majku mu božju! — reće taj čovjek, iko se mogao nadati da će se naša mlađenacka ideja KOMUNIZMA preinaci u čistu, svimu (osim slijepčima) vidljiv FAŠIZAM. Kad su me primili u SKOJ vjerovao sam da je u Rusiji već izgrađen RAJ NA ŽEMLJI. Znam, to je mnogima, ne od jučer, smiješno, ali — bilo je tako. I mogu ti reći da je BILO LIJEPO TO VJEROVANJE.«

Znane su mi njegove partizanske staze, »provjerio sam kazivanja da je bio junačina i da ga u nekim prilikama »metak nije htio! Ni sam nije tajio da mu ponekad niježnost nije bila odvijača znana strana ratovanja. Jedan je od onih koji nije sakrivao da je znao za »dravogradice i bleiburske poljane« i nemilosrdna strijeljanja zarobljenih (bole je reći od Engleza vraćenih) hrvatskih postrojbi i nedužnih civila. Kad smo o tome prije devet godina razgovarali u jednom kloštom jadranskog popodneva — bio je odlučan u iskazu da se, ako se izuzmu žene i djeca, i nije mnogo pogriješilo kad se »ubijalo bez sudjenja« i kako je tko stigao.

Razgovor što smo ga vodili prije pet-šest dana — rekosmo uvijek su to bila kazivanja i govorjenja bez zadrške i zadnje primisli — iskazao je NEŠTO SASMA DRUGO. Jer je rekao: »Ja se jesam borio protiv crnokošuljaša. Ja jesam pucao na one »preko«, na drugoj strani, ali kad VIDIM u što se sve to preokrenulo, kad mi je postal dobro jasno da u krajnjoj liniji TO NIJE ONO za što smo se u mlađosti bili opredijelili — ne znam, priupitam se u nočnom nemiru po nekad, NISMO LI BILI NA POGREŠNOJ STRANI. Jer, dozvoli da ti rečem, da smo se SVI držali na okupu možda bi, ajde ti sad reći da ne bi, i neke nevaljalosti NDH bile u začetku odstranjene, možda bi okončanjem rata u tom slučaju uskočki sistem propao (i nestao), a Nezavisna Država Hrvatska postala da traje.«

U tom raskoraku sakriva se, uvjereni smo, dilema — ne samo našeg sugovornika, već i mnogih drugih njegovih suvremenika, ljudi, dakle, koji su ZBOG IDEALA i VJEĆE u komunizam kao načina da se POMOGNE SVOME NARODU kretnuli stazom za koju nisu mogli nisanjati da vodi do Bleiburga i Golog otokal! Kad se razglasa o jednoj, da je tako uvjetno nazovemo, »izgubljenoj generaciji«, ni te sa nešoumice ne smiju (niti mogu) zaboraviti. Jer bi bilo nepoštano i kurvanjski.

PROJEKT REVITALIZACIJE ŠIBENSKOG ZALEĐA U PORATNOM RAZDOBLJU

AMBULANTE I POŠTE - VITALNI OBJEKTI MJESTA

Plan i program razvoja primarne zdravstvene zaštite (skradinsko i vodičko zaleđe)

Ustav Republike Hrvatske obvezuje zdravstvene ustanove, da svojim stanovnicima pružaju osnovnu zdravstvenu zaštitu. Na temelju uvida u prostorni raspored, prometnu povezanost kao i broj stanovnika osiguranika na spomenutom području, smatramo da bi primarna zdravstvena zaštita trebala biti organizirana na sljedeći način:

Ambulante sa stalnom lječničkom ekipom bile bi u Piramatovcima, Skradinu i Čistoj Velikoj.

U Bratiškovicima i Rupama osigurati prostor tj. ambulantu, gdje bi lječnik dolazio — ovisno o potrebi tri ili više puta tjedno.

Piramatovalci bi gravitirala mjesata:

stanovnika

Vačani	167
B. Mostine	525
Gorice	137
Ladevci	167
Krković	228
Piramatovalci	407
Ždrapanj	128

UKUPNO: 1743 stanovnika po popisu iz 1991. god.

Skradinu bi gravitirala mjesta:

Rupe	1044
Dubravice	722
V. Glava	285
Sonković	683
Gračac	446
Bičine	
Pavasovići	
UKUPNO: 3180 stanovnika po popisu iz 1991. god.	

Skradinu gravitiraju:

Rupe	566
Ičevo	153
Laškovica	61
Brdo	
Sladić	
UKUPNO: 780 st.	

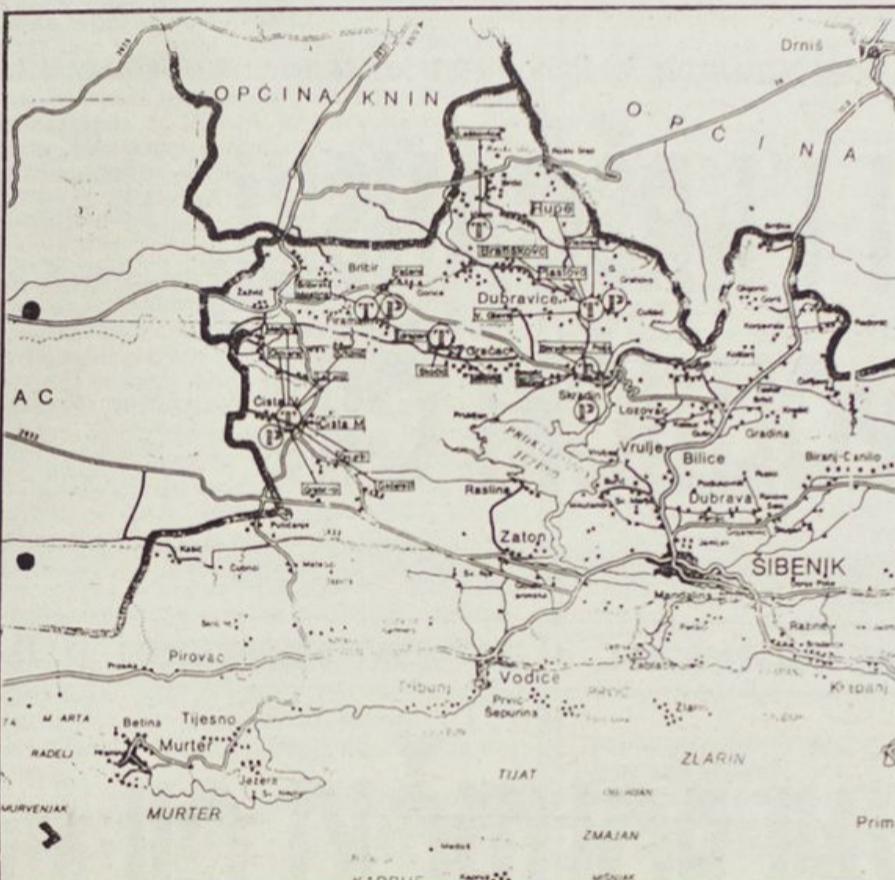
Bratiškovići 487
Plastovo 504
(Dobrijevići, Gardijani)
UKUPNO: 991 st. po popisu iz 1991. god.

Zdravstvenoj stanici Skradin pripada oko 4951 stanovnik (3 zdravstvene ekipe)

Čista Velika s gravitirajućim mjestima:

Čista Mala	473
Gaćezezi	556
Grabovci	448
Civcare	
Medare	

UKUPNO: 166 stanovnika po popisu iz 1991. god.

POŠTA TELEKOMUNIKACIJE

POŠTANSKI UPRED

TKC - CENTRALA

ZDRAVSTVO

ZDRAVSTVENA STANICA

AMBULANTA

PLAN RAZVOJA POŠTANSKIH KAPACITETA

U ovom konceptu dat će se pregled što se planiralo raditi u razdoblju od 1991. do 1995. godine na području Centra pošta Šibenik koje je neprijateljska vojska okupirala. Ovdje će se govoriti o otvaranju novih jedinica PT mreže (POŠTA), a dat će se i stručno mišljenje o eventualnom prelociranju pojedinih pošta.

Centar pošta Šibenik u sastavu Hrvatskih pošta i telekomunikacija u planskom razdoblju 1991-1995. god. (predviđeno je 1992. god.) planirao je otvoriti nove jedinice PT mreže u ovim mjestima: Miljević, Dubravice i Čista Velika.

Pošta u Miljevcima s dostavom, pokrivala bi cijelokupno miljevačko područje. To je 8 mesta koja bi se po novom programu izdvojila iz HPT Drniš.

Pošta u Dubravicama s dostavom pokrivala bi ova mesta: Dubravice, Rupe, Ičevo, Laškovica, Bratiškovići, Gorica, Plastovo i Velika Glava (ova bi se mesta izdvojila iz pošte Skradin).

Pošta u Čistoj Velikoj s dostavom pokrivala bi: Čistu Veliku, Čistu Malu, Dragišće i eventualno Gaćezeze i Grabovce. Međutim, ovdje imamo alternativu, a to je: ako se želi sa Bribirske Mostine prelocirati osnovna škola, ambulanta, mjesni ured, onda bi bilo neophodno preseljenje i PT ureda. U tom slučaju optimalno rješenje bi bilo sljedeće: poštu s Bribirske Mostine preseliti u Piramatovce i to na lokaciju iznad škole uz ces-

tu koja vodi prema Bribiru. Pošta u Piramatovcima s dostavom obuhvaćala bi ova mesta: Piramatovci, Bilo, Stanovi, Ždrapanj, Vačani, Bribir, Bribirske Mostine i Žažvić.

U tom slučaju pošta u Čistoj Velikoj s dostavom obuhvaćala bi uz već navedena mesta i Ladevce, Krković, Civcare i Medare.莫拉 se reći da pošta u Bribirske Mostinama ne odgovara nijednom mjestu osim, donekle, Žažviću, dok bi sva ostala mjesta koja ona sad pokriva s dostavom bila u daleko povoljnijem položaju. No, za prelociranje pošte iz Bribirske Mostine potrebna je podrška i suglasnost nadležnih društveno-političkih struktura od općine do Republike i HPT-a.

Treba da imamo još jednu poštu koja je slična pošti u Bribirske Mostinama, odnosno pošta koja nikom ne odgovara. Radi se o pošti Ružić, koja je na području Drniša, a nalazi se uz cestu između Ružića, Graca i Klijaka. Treba pokrenuti pitanje da se i ona preseli u Grac, gdje je sjedište osnovne škole, mjesnog ureda, ambulanta itd. Treba naglasiti i to da nije osnovni parametar za lokacije pošte dostava pošiljaka, no i to je jedan od uvjeta. Ali, i to je bitno da se korisnici mogu koristiti ostalim PT uslugama, između ostalog i novčanim. Naime, ubuduće svaka naša pošta bit će ekspozitura Hrvatske poštanske banke tako da će korisnici moći preko pošte predizdati plaće preko tekućih računa ili štednih knjižica, mijenjati devize (čekove ili efektivu), uplaćivati ili podizati sa štednih knjižica itd.

I još jedna napomena: ako Stankovići, Lišane i druga mesta tog područja budu pod županijom Šibenik, u tom slučaju bi se otvorila pošta u Lišanima, koja bi pokrivala sela Lišane, Bulić, Lepuri, Ostrovica i eventualno Vukšić i Prović. (Nastavlja se)

Biskup Badurina u pratnji čelnika SO Šibenik srdačno je dočekan na Žirju

Odavanje počasti nasilno umorenima koji su bačeni u ovu jamu duboko je kršćanski i ljudski, a ne politički čin — kaže biskup Badurina

MISA ZADUŠNICA PRED JAMOM BEZDANKOM, NA ŽIRJU, U KOJU SU KRAJEM II. SVJETSKOG RATA BAČENA TIJELA NASILNO UMORENIH TALIJANSKIH I HRVATSKE VOJNIKA

LJUDSKI I KRŠĆANSKI, A NE POLITIČKI ČIN

Jama Bezdana, žirjanska »Jazovka« više ne krije tajnu. Misom zadušnicom, koju je pred tom jamom u subotu, 20. lipnja služio šibenski biskup, doktor Srećko Badurina, odana je kršćanska i ljudska počast svima onima koje su komunisti ubili i bacili u tu jamu na Gradini. Saznanja o tom dogadaju temelje se na pričama Žirjana koji sve donedavno o tom masakru nisu javno smjeli govoriti. Priča o Bezdanu je prešućivana. Pretpostavlja se da su u nju bačena tijela oko 200 Talijana i Hrvata, pretežno iz Istre, koje su partizani dovezli na Žirje, nasilno umorili i bacili u Bezdanu. Žirjani kažu da se dvojica talijanskih vojnika uspijela izvući iz jame i dovući do sela gdje su i sahranjeni. »Ovim činom, kazao je u svom nadahnutom govoru pred Bezdanom biskup Badurina — ne želimo izravnati političke račune već odati

ljudsku i kršćansku počast onima koji su ovde nasilno umoreni. Koncelebrirano misi na vrhu žirjanske Gradine naznačeno je bilo više od stotinu hrvatskih vjernika. Tom impozantnom vjerskom skupu prisustvovali su i Boris Kale, v.d. predsjednik Izvršnog vijeća Skupštine općine Šibenik, Petar Dunder, dopredsjednik Općinske skupštine i Mićo Stančić, predsjednik Općinskog odbora HDZ-a. Služenje mise zadušnice za pobijene talijanske i hrvatske vojниke, pred njihovom grobnicom na Žirju potaknuli su Mjesna zajednica Žirje i predstavnici Specijalne jedinice Policijske uprave Šibenik na Žirju u suradnji s fra Silvestrom Botom.

D.F.
Snimio: V. POLIĆ

DON MIHOVIL PAVLINović i HRVATSKI PREPOROD U DALMACIJI

12.

OSNOVNI POLITIČKI CILJ - UJEDINJENJE HRVATSKIH ZEMALJA

Kada su 1873. naši zastupnici glasali za zakon o izravnim izborima, saborski klub Narodne stranke se 11. II. 1873. sastao u Zadru i donio odluku da ih osude i izbace iz stranke. I usprkos upozorenju grofa Glocholskog, da je ta zakonska osnova uperena protiv ustavnih odredbi, ipak su naši zastupnici glasali. 7. III. klub Narodne stranke poslao je petorici zastupnika: Ljubiši, Vojnoviću, Danilu, Antoniettu i Fontani jedan brzozaj u kojem stoji da njihovo djelo vrijeda »temeljno pravo pokrajinskih sabora i nasrće na slobodu narodnu austrijskih Slovjanja.« Slijede potpisi Klaića, Vrankovića, K. Ljubića, Paštrovića i Pavlinovića. Njegov članak »Šest ožujka 1873.«, objavljen u Narodnom listu odiše oštrim prosvjedom protiv naših zastupnika u Beču. »Bečka petorica više ne pripadaju Narodnoj stranci.« Kao odgovor petorice došlo je pokretanje lista »Zemljak«. Autonomisti su to iskoristili pri izborima za bečki parlament i dobili su 5 mandata, a narodnjaci i zemljaci 4. Od narodnjaka birani su Klaić, Monti i Pavlinović a od zemljaka Ljubiša. Pavlinović je izabran u 4. izbornom kotaru Sinj — Makarska — Metković — Imotski — Vrgorac.

Po izbornom zakonu za zastupnike na carevinskom vijeću, sada se u čitavoj državi biraju izravno zastupnici, a ne kao prije da su pokrajinski sabori mogli slati svoje delegate. Sredinom 1873. stranka se još nije oporavila. K. Vojnović piše 20. V. 1873. Pavlinoviću: »Ja bih rado da se prvo izbora pokuša preustroj stranke, koja je u rasuču. Ako nas zateču izbori, tako razdijeljene, nema ufanja dobrom uspjehu.« Kada je 10. XII. 1873. došlo do izvanredne sjednice carevinskog vijeća verifikacijski odbor je predložio da se Klaićev mandat poništi. Ustao je Pavlinović braneći Klaića te istakao da će u tom slučaju birači opet odgovoriti njegovim (Klaićevim) izborom. Većina je ipak uspjela poništiti mandat, no Klaić je na naknadnim izborima u zadarsko-benkovačkom kotaru 10. III. 1874. izabran većinom glasova. Pavlinovićev govor u Beču bio je prvi izrečeni govor na hrvatskom jeziku u carevinskom vijeću. Kasnije se pokazalo da Auersperg više nije podržavao »zemljakoviće« koji su izigrani s te strane, počeli prema svojim stranačkim pripadnicima da budu sve više tolerantniji. Pavlinović je 1874. zajedno sa Strossmayerom na putu po Slavoniji, a svoje dojmove s te turneje objavio je u »Glasniku dakovacke biskupije«, 19. X. 1874. godine stigao je u Zagreb da prisustvuje otvaranju Hrvatskog sveučilišta. U ime »dalmatinskih Hrvata« pozdravlja biskupa Strossmayera, a u govoru upućenom Mažuraniću naglašava značaj hrvatskog javnog prava »koje će još više sjediniti duše sinova jedne iste zemlje.« Zatim je govorio omladini okupljenoj na jednom trgu. »Plemenita hrvatska omladino! Ovaj

izljev oduševljenja u biti tako jedinstven još je jedan dokaz više ljubavi, koja nas spaja. Zahvaljujem vam ganutim srcem, jer mi ono prije svega govori, kako ideja jedne Hrvatske, ujedinjene, jake i slobodne nema samo temelj u pojedinim vladarskim zakletvama niti

U prošlom broju »Šibenskog lista«, slika zastupnika narodne stranke u Saboru Dalmatinskom, pri montaži lista okrenuta je naopako. Sliku ponavljamo, a gospodinu M. Blaževiću i našim čitateljima se ispričavamo

Piše:
Milivoj
BLAŽEVIĆ

1831 — 1887.

u potrebi naše sretne (buduće) egzistencije, nego u kreponsm i plemenitom srcu mlade i kulturne generacije. Agitirao je Pavlinović i u Bosni, gdje je bio nešto prije, sredinom 1874. Poslije je otišao u Beč vjerojatno s ciljem da pregovara s Andrašijem, kako bi ga pridobio za hrvatsku politiku. Budući da u bečkim krugovima nije imao osobitog uspjeha, pokušao je uplivom kod Strossmayera. Na to ga nagovara pismom poslanim iz Beča 20. XI. 1874. potičući ga da se »primakne Dvoru i svemogućem grofu Andrašiju.« U tome nije imao većeg uspjeha. I u ovo vrijeme Pavlinović je još uvijek na pozicijama hrvatskoga državnog prava, i za sjedinjenje Dalmacije s Hrvatskom i Slavonijom. U knjizi »Različiti spisi 1869-1874«, objavljenoj 1875. u Zadru on piše: »Godine 1861. mi smo vas čuli, mi smo na rodoljubivi glas hrvatski i na glas našega kralja ustali, stupili na javno polje, borili se, zavadili, i mnogo te mnogo zla pretrplili, pa i danas trpimo... Neka kruna, neka prijatelji i neprijatelji naši znadu, da ćemo neumorno svu skupu raditi, dok nam se ne povrati cijelokupnost hrvatske kraljevine.« Govoreći o statusu Dalmacije, nešto dalje kaže: »Dalmacija, po javnom pravu, pripada hrvatskoj zajednici, pa ipak, Dalmacija stoji vezana uz zemlje, koje su van te uže hrvatske zajednice, i koje se upravljaju, drugim pravcem, na druge ciljeve.« Sve zahtjeve hrvatske državne misli ograničio je Pavlinović najviše na pitanje sjedinjenja Dalmacije s Hrvatskom. Tako je radio od narodnjačke pobjede 1870. pa sve do nevesinjskih dogadaja 1875. (bosansko-hercegovački ustanak) i dalje, kada je hrvatsku državnu misao i njeno pravo sve više stao protezati i na Bosnu, te je uznastojao da za isto zainteresira i vladajuće bečke krugove. Akcija je otpočela onda kada se obratio Strossmayeru za kojeg je pretpostavljao da će u pogledu Bosne i njenog priključenja hrvatskim zemljama, učiniti značajnu akciju. Ideja sjedinjenja živi kod Pavlinovića kada u članku »Hrvatska i Dalmacija« govor o jedinstvu hrvatskih zemalja: »Hrvatska, Slavonija i Dalmacija, to su tri slova jednoga samoga imena, tri odломka jedne cjeline. Trojedna kraljevina valja da se obistini... I trojedna kraljevina bit će ujedinjena, uzprkos gorki bečkih slavoždera i ludilu dalmatinskih tallomana-autonomasa, ka što usprkos nekim urotničkim klapnjama.«

(Nastavlja se)

OD SVEGA POMALO

UDIČARENJE

PRVO OPĆINSKO NATJECANJE

Udičari murterskog »Kornatara«, pobednici su prvog općinskog natjecanja u udičarenju. Društvo za podvodne aktivnosti i sportski ribolov »Jastog« iz Šibenika bio je domaćin natjecanju koje je provedeno u akvatoriju šibenskog arhipelaga između otoka Kaprija i Zmaja.

Prvo i drugo mjesto pripalo je murterskim udičarima. Slobodan Bašić uliove je 4,70 kg, a Stjepan Ježina 4,50 kg. Najbolji predstavnik domaćina Dinko Vukorepa »uliove« je treće mjesto sa skromnih 900 grama. Četvrto mjesto pripalo je Branku Bumbaku, peto Zoranu Kursaru, šesto Hrvatu Zaninoviću, sedmo Ljubi Jurinu i Krešimiru Mudronji, deveto Janezu Grbelji i deseto Josipu Cigicu.

Vrijeme je bilo nestabilno, oblочно i vjetrovito. U šest sati lova ulovljeno je oko 15 kg ribe koja je u cijelosti poklonjena prognanicima u »Solarisu«.

Trojica najboljih nagrađeni su zlatnom, srebrnom i brončanom kolajnom.

Potrebno je napomenuti da je općinsko natjecanje preduvjet za regionalno natjecanje na kojem će sudjelovati ekipa »Kornatara« i »Jastoga«. Regionalno natjecanje održat će se krajem lipnja u Splitu.

M. PAPEŠA
(Snimio: R. GOGER)

HRVATSKI NOGOMET

NOTE DRUGE - MUZIKAŠI ISTI

Dokle sramote, laži, prijetnje, žalbe, oduzimanje i vraćanje bodovali! Da li je hrvatsko nogoloptanje moralo završiti u sramotnom stilu. Hrvatski nogomet odmah je na startu bio lišen niz regularnih čimbenika koji su prije potrebni da bi jedno takvo natjecanje moglo biti održano. Ali ratu usprkos svim hrvatskim ligaši odlučili su se za natjecanje te fer i korektnu igru kao i nekomentiranje suđenja. Ovo posljednje nije nam jasno, ako živimo u demokratskom poretku zašto ne smijemo javno iznjesti mišljenje o sucu i suđenju. Svadje u svijetu se zna da je suđenje sastavni dio igre i da još nigdje nije zabranjeno javno komentiranje o tom dijelu igre.

Posljednje kolo znamo kako je završilo, »NK Zadar« je u Stavimima ugostio »NK Inker«, prvo poluvremenu gubio sa tri gola razlike, da bi u drugom poluvremenu već u 24. minuti vodio sa 4:3. Nevjerojatna igra Žadrana u sylacijonama uz prijetnje i šake gostujućim igračima i njihovu vodstvu, uz ostala »dozvoljena sredstva« bila su glavni uzrok maestralnog preokreta. Žalba »Inker«, izjave igrača, uprave i delegata povukle su opravdane sankcije, utakmica je ponistišena, Zadranima oduzeti bodovi i opravdano poslanici u kvalifikacije. Takav razvoj situacije svakako je išao u korist našeg »Šibenika«, ali u vodstvu »modrih« ni u jednom trenutku nitko nije išao za tim da dolijeva vatrnu na ulje i da podržava javno novostvorenu situaciju oko »Zadra« i kvalifikacija. Dakle, korektan i fer stav koje je zauzeo vodstvo »Šibenika«, inicirao je krajnje bezobrazan potez Zadrana koji javno optužuju Šibenčane kao glavne vinovnike njihova kažnjavanja u slučaju »Stanovi«. Zadran prozivaju »modre« da pokažu svoje sportsko vitezstvo i sami odu u kvalifikacije gdje im je i mjesto. U isto vrijeme navodeći neistinite podatke oko lažiranja utakmice na Šubićevcu, kad je HAŠK Gradanski izgubio sa 3:1. Zadarski sportski kolektivi dobro su poznati po svojim ponašanjima i postupcima ne samo nama već i široj javnosti. Sjetimo se samo slučaja »Kelećević« ili ponašanja »KK Zadra« u finalu košarkaškog prvenstva. Iznenaduje nas ponašanje natjecateljske komisije koja nakon izrečene kazne, nakon tri dana povlači objavljene mјere oduzimanja bodova, stavljući time na led Šibenčane.

Ovaj uzmak komisije pred zadarskim uvjeravanjima možemo shvatiti kao odobravanje i poticanje negativnih trendova u našem nogometu. Ako se može popustiti divljaštvu i prevarantstvu odmah na početku ligaških natjecanja, onda u budućnosti možemo očekivati još gore stvari. U vrhu hrvatskog nogometa našli su se ponovo ljudi koji sa nogometom nemaju blage veze osim što iz njega traže osobnu korist. Postojeće kvalifikacije za prvu ligu gdje će nastupati po svemu sudeći Šibenčani, te »Pazinka« i velikogorički »Radnik« još je jedan primjer slabe organizacije natjecanja. Prvo zašto velikogorički »Radnik« stječe direktno pravo igranja u kvalifikacijama, da li zbog toga da bi Zagreb mogao imati četiri praviloga. Drugo ako će se liga proširivati kao što je najavljeno, zašto recimo izmoreni Šibenik s praznom kasom mora trošiti snagu i novac u »nepotrebni kvalifikacijama«.

Pravu sliku hrvatskog nogometa prikazuje i dogadanje oko hrvatske nogometne reprezentacije. Donedavno na čelu reprezentacije nalazio se gospodin Jerković, ali je uvidio da mu netko radi iza leđa i to baš u vrijeme kada se sa svojim izabranicima spremao na austrijsku turneju. Njegova ostavka »veselo« je prihvadena uz isticanje novih kandidata na upražnjeno mjesto. Miroslav Ćiro Blažević kao jedan od ozbiljnijih naslijednika odmah je napravio izmjene među putnicima za Australiju, što dovodi do nove konfuzije i nerade u samoj reprezentaciji. Sve ovo dovoljno govori dokle smo stigli i da se zapravo malo toga promjenilo napuštajući jugo-loptanje i način natjecanja koji je proizlazio iz starog sistema. Ipak od svega najviše smeta ponašanje susjeda, u ovom slučaju Zadrana koji su bespotrebno i kukački blatili obraz NK »Šibenik«, zaboravljajući da su im ti isti ljudi prije četiri, pet godina ustupili besplatno Šubićevac, da na njemu igraju tadašnje drugoligaške utakmice.

P. VLAHOV

KREŠINA KARTULINA

NAŠA DICA - NAŠA RADOST

Dobri i pravi svit voli DICU. Bez DICU nema radosti i zato smo mi uzeli DIČJI FESTIVAL. Lipo je bilo biti nikidan na OTVARANJU NAŠEG FESTIVALA, slušati našeg PAŠKA i gospodu MINISTARKU. Kad gledam DICU nisan zadovoljan, jerbo mi se čini da ih je malo. Izmislili smo tolike zaštite, uveli RIKVERC U BRAČNE DUŽNOSTI i zato je DICU malo. Kad PARONI kažen kako je DICU malo, ona samo šta ne počne GRISTI. Rat je, mali STANDARD, šta ćeš stvarati SIROTINJU, to su riči moje PARONE. NOVACA i PAMETI uvik će biti malo. Kad imaš puno NOVCA pamet ne triba, a kad nemaš NOVCA budi PAMENTAN koliko očeš isto ti je. Sve mi se ovo vrtilo po glavi dok smo ja i PARONA pili KAVU. Razmišlja san kako početi priču, a da ne ispane opća opasnost. Pitan PARONU znade li kako je nastala rič UDAJA. Kaže da ne zna. Zna san da ne zna. U stara dobra vrimena naš MUŠKI PONOS se zva UD i kad bi žensko odlučilo život nastaviti UDVOJE sve se svodilo na UD. Muškarac bi triba pristati da UD DAJE i nastalo je slovo »D« viška koje je s vremenom izbačeno.

PARONA se slatko nasmijala prvi put posli K-15. Pitan je znade li kako se po novom kažu BRAČNE DUŽNOSTI. Opet je rekla da ne zna. Po novom to dode SLATKONOĆNICA, a PARONA meni znaden li ja kako se po novom zoze DIČJI FESTIVAL. Šta san moga reći nego da ne zna. PARONA ka iz topa: »BEBONAZOČNO TRKALIŠTE«. Dobro si ti to smisliši samo čin je počea mora je pristati.

Drug TORBICA nije moga a da ne dokaže kako je VELIKODUŠAN I BRŽLJIV pa je dici počea srat GRANATE. Sve se ovo odvija pod GARANCIJOM UNPROFOR-a. Nije mi jasno kako našin VLASTIMA nije jasno da su PLAVCI gori od ČETNIKA.

Druga velika greška je šta se POKROVITELJSTVA nije triba uzimati TATA FRANC. Javila se PARONA i pita me koje triba biti POKROVITELJ. »NATO«, KOKOŠO moja, reka san PARONI. Znači ti ne viruješ UNPROFOR-u, a tako smo ji nestrljivo čekali opet se javila PARONA. Nestrljivo smo ji čekali, a isto tako čemo čekati da odu.

Dobro kako bi rišila situaciju u BOSNI, nastavila je PARONA s pitanjima.

Vrio jednostavno. Tribali bi iskopati rupu, unutra uliti NAFTU. Onda dolazi SENZACIONALNA VIST o velikom pronalazištu nafte. Odma to snimiti i poslati svim TELEVIZIJAMA.

I šta onda, upada ponovo PARONA.

Onda dolazi ŠESTA FLOTA i uzima stvar u svoje ruke. Sve bi bilo gotovo za jednu ŠETEMANU.

To je šta se tice BOSNE, a šta bi u nas napravila, nastavlja PARONA. Ovi bi naši molili BOGA da ih primimo. Pričali bi kako su zavedeni. Bilo bi jih koji bi ulazili i u PARAGINU STRANKU. I ja bi im dozvolila da uđu da ih PARAGA propisno OBRIJE.

I posli svega ovoga mogli bi u miru gledati našu DICU na FESTIVALU.

NAZDRAVLJE VAŠ
KREŠE

GIMNASTIKA

TEŠULOV TREĆI

Branimir Tešulov i Zvonimir Petković, dvojica mladih šibenskih gimnastičara, osvajanjem Branimirova trećeg mjeseta, te plasmanom u finale, ostvarili su i te kako vrijedan uspjeh na prvenstvu Hrvatske u gimnastici pojedinačno po spravama.

— Znate i sami u kakvim smo uvjetima radili tijekom čitavog vremena rata, veli njihov trener Krunoslav Perković. Snagom volje i strpljivim radom, naša su dvojica gimnastičara postigli odličan rezultat. Vjerujem da će na narednom prvenstvu Hrvatske u listopadu ove godine biti mnogo bolje. Uostalom radimo prema europskom programu koji je postavljen pred HGS. Nadam se još boljim uvjetima rada u narednom razdoblju što bi svakako osiguralo i bolje mjesto šibenskoj gimnastici u Hrvatskoj, kaže Perković. (Z.K.)

DIS
Društvo izumitelja Split

raspisuje

7. NAGRADNI NATJEČAJ ZA NAJBOLJU INOVACIJU DALMACIJE ZA 1992. GODINU

1. Pravo sudjelovanja imaju sve pravne i fizičke osobe s područja Dalmacije.
2. Predmet natječaja može biti iz bilo koje domene ljudskog rada i djelovanja koja predstavlja: izum, tehničko unapređenje, koristan prijedlog, novi oblik tijela ili ideju.
3. Predložena rješenja trebaju predstavljati tehnologiju ili organizaciju rada, koje pridonose povećanju produktivnosti rada, poboljšanju kvalitete proizvoda, uštedi materijala, uštedi energije, boljem korištenju strojeva i instalacija, poboljšanju tehničke kontrole proizvoda, racionalnijem poslovanju, zaštiti čovjekove okoline i dr.
4. Prijave se podnose u pismenoj formi uz poseban obrazac koji se može dobiti na adresi DIS-a. Radovi predstavljaju poslovnu tajnu.
5. Prispjele radove razmotrit će stručna komisija i predložiti ih Predsjedništvu DIS-a za novčane i druge nagrade, kao i pismena priznanja. Prilikom ocjenjivanja prednost imaju inovacije koje su primjenjive ili primjenjene. Dodjeljivanjem nagrade ne otkupljuje se autorsko pravo.
6. **Natječaj je otvoren do 31. 10. 1992.**
- Radove šaljite ili dostavite na adresu DIS-a: MZ »Blatine-Škrpe«, za DIS, Končarova 73.
8. Za sve informacije obratite se na telefone 521-033 i 47-655 lok. 30 ili osobno svakim radnim danom od 8 do 10, osim ponedjeljkom od 17 do 19 sati.

REPUBLIKA HRVATSKA
OPĆINA ŠIBENIK
OPĆINSKA UPRAVA DRUŠTVENIH PRIHODA
Klasa: 008-02-92-01-4
Ur. br.: 2182-10-01-92-1

POZIV

za podnošenje poreznih prijava iz ukupnog prihoda građana za drugo tromjesečje 1992. godine

Na temelju članka 108. stavka 4. i članka 109. stavka 3. Zakona o neposrednim porezima (»Narodne novine«, broj 19/90, 14/91, 28/91 i 73/91) građani — obveznici poreza iz ukupnog prihoda građana s područja općine Šibenik dužni su do 15. srpnja 1992. godine

podnijeti poreznu prijavu za utvrđivanje obveza iz ukupnog prihoda građana za drugo tromjesečje 1992. godine.

Prijavu za razrez akontacije poreza iz ukupnog prihoda građana za drugo tromjesečje 1992. godine, tj. za razdoblje od 1. travnja 1992. godine do 30. lipnja 1992. godine trebaju podnijeti građani koji su u tom razdoblju ostvarili ukupni čisti prihod preko 122.031 HRD nezavisno od toga da li uživaju oslobođenje ili olakšice.

MALI OGLASI TELEFON: 25-606

IZNAJMLJUJEM dvokrevetnu sobu s upotrebot kuhinje i kupatila, dvjema zaposlenim djevojkama ili dvojicom solidnih muškaraca ili bračnom paru bez dece. Javiti se na telefon pod brojem (2530)

MIJENJAM jednosoban stan za dvosoban. Javiti se na telefon 39-109 ili na adresu Njegošev trg 2 E. (2531)

PRODAJE se električni štednjak i električno kuhalo s tri ploče. Javiti se na telefon 24-007. (2527)

PRODAJEM sijamske mačice. Javiti se na telefon 26-844. (2528)

PRODAJEM kuniće. Javiti se na telefon 32-627. (2529)

POVOLJNO se prodaju: blok opeke, ulošci opeke, oštite opeke te betonsko željezo, u Primoštenu (kod magistrale). Upitati na telefon 38-589, od 18 do 20 sati. (2532)

TRAŽIM automehaničara za stalni radni odnos, te pružamo usluge: servisiranje vanjskih i unutarnjih guma svih dimenzija, također od kamiona, dampera i utovarivača, punjenje i mijenjanje amortizera, prodaju polovnih dijelova od »Mercedesa«. Obratiti se na adresu: Vulkanizerska radnja, Gornje Ražine. (2533)

ZASTITA OD NEEKSPLODIRANIH MINSKO-RAZORNIH NAPRAVA I UBOJNIH SREDSTAVA

OPASNOST OD NEEKSPLODIRANIH MINSKO-RAZORNIH NAPRAVA I UBOJNIH SREDSTAVA

Agresor u nametnutom ratu protiv Republike Hrvatske djeluje svim raspoloživim oružjem. Ne birajući ciljeve, upotrebljava razna ubojna sredstva i minsko-razorne naprave. Velik dio tih sredstava i naprava razara sve oko sebe neposredno nakon upotrebe, a dio ostaje neaktiviran. Procjenjuje se da iz raznih razloga ne eksplodira do 5% upotrijebljenih ubojnih sredstava. U uvjetima ratne proizvodnje taj je postotak znatno veći i dostiže 20% poglavito zbog pogrešaka u serijskoj proizvodnji, sabotaža, i sl. Prema procjenama, na području Republike Hrvatske već sada je ostalo više od milijun raznih tipova mina, te oko sto tisuća neaktiviranih zrna, granata i drugih ubojnih sredstava. Dio projektila se prije lansiranja podešava na kraće ili duže vrijeme aktiviranja ili se namjerno postavlja u obliku mina iznenadenja ili diverzantskih naprava, da bi se kod protivnika i njegova stanovništva izazvao osjećaj straha i nesigurnosti, prouzročile materijalne štete te ranjavanja i gubitak ljudskih života civilnog stanovništva.

Minsko-razorne naprave i druga ubojna sredstva, mogu se naći na raznim mjestima, kao neeksplodirana prigodom oružanih napada, slučajno ili namjerno ostavljena ili postavljena kao minsko polja, mine iznenadenja ili diverzantske mine.

Opasnosti prijete na svim prostorima (u šumi, polju, livadi, na moru, riječima i jezerima), oštećenim gospodarskim i stambenim objektima, gradskim perivojima, napuštenim vojnim objektima i topničkim oružjima, kao i na nizu drugih mesta kojima se služio agresor ili su bila izvrgnuta neprijateljskom djelovanju i ratnim razaranjima.

Zato stalno budite pripravni da uočite moguće opasnosti. Upozorite na to i vaše dijete.

Proučite ove upute, dajte ih vašoj djeci i razgovarajte s njima. Zatražite iskrene odgovore i uspostavite odnos povjerenja. Stalno i uporno ih upozoravajte da ništa ne diraju i da o svemu što uoče kao moguću minsko-razornu napravu ili drugo ubojno sredstvo odmah obavijeste Vas ili drugu odraslu osobu.

Pronaći neeksplodirane minsko-razorne naprave vrlo je naporan, a često i spor posao. Onesposobiti i uništiti ih mogu samo stručnjaci, pa nije dopušteno da sami poduzimate bilo što. Nestručnim radom s eksplozivima i neeksplodiranim minsko-razornim napravama, ne ugrožavate samo svoj život, već i životе drugih osoba u vašoj blizini, kao i materijalna dobra. Proteći će puno vremena prije nego što se posve otklone opasnosti od posljedica rata u Hrvatskoj.

Iako su poslije drugog svjetskog rata u nas provedena opsežna pretraživanja i uništavanje neeksplodiranih minsko-razornih naprava, od godine 1948. na području bivše Jugoslavije, registrirano je više od 12.000 nesreća. Pri tome je 5.000 osoba poginulo na mjestu nesreće ili od posljedica ranjavanja, 3.000 osoba ostali su teški tjelesni i psihički invalidi, bez prstiju, ruku, nogu, unakaženih lica, a više od 800 njih je oslijepilo. Najveći broj žrtava bila su djeca i mladež školske dobi.

Osobitu opasnost predstavlja eksploziv i sve vrste streljiva koje se kao ratni "suvremeni" mogu naći kod djece, a drže ih na neodgovarajućim mjestima ili nose sa sobom.

Razgovarajte o tome sa svojim djetetom!

MINSKO-RAZORNE NAPRAVE I UBOJNA SREDSTAVA

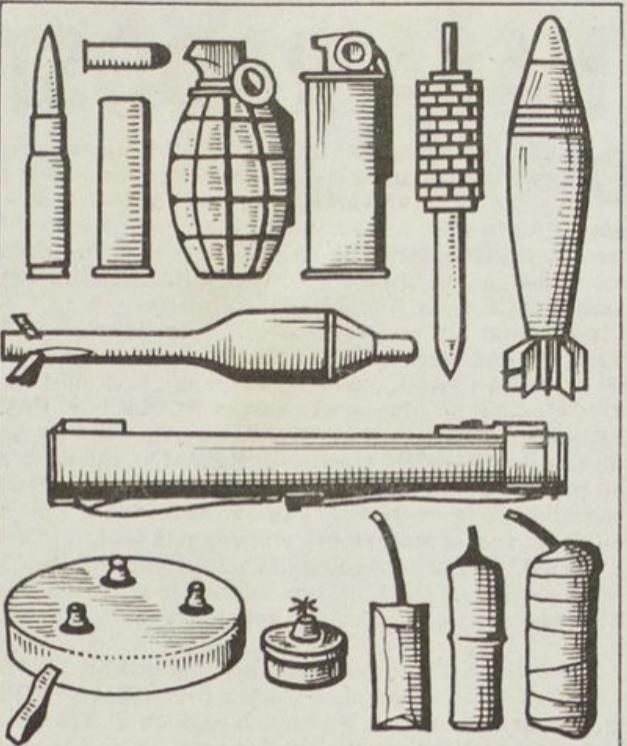
Ubojna sredstva su masovni, često vrhunski proizvodi suvremene industrije. Namijenjena su uništavanju ljudi i materijalnih dobara protivnika. Njihovu posebnu skupinu čine streljivo i minsko-razorne naprave. Te naprave mogu se svrstati u tri osnovne skupine:

- standardna ubojna sredstva
- improvizirana ubojna sredstva
- mine iznenadenja.

Standardna ubojna sredstva čine razne vrste streljiva (streljačko, topničko, raketno, zrakoplovne bombe i torpede) i minsko-razorne naprave (različite bombe i mine). Ta su sredstva punjena eksplozivom, a mogu sadržavati i bojne otrove.

Prepoznat ćete ih po sivomaslinastoj boji i označama najčešće ispisanim žutom bojom. Oznake nekad mogu biti ispisane i crnom bojom. Ta su sredstva izrađena od metala ili plastike, a mogu biti i od samog eksploziva.

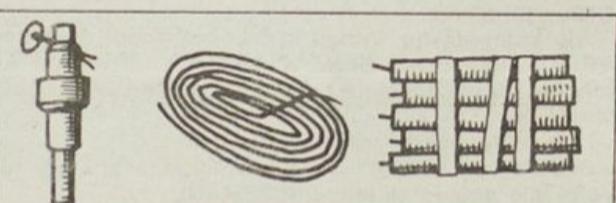
Osim streljiva i minsko-razornih naprava opasnost predstavljaju i upaljači za aktiviranje mina, te eksploziv i različiti štapini (obojeni žuto, plavo ili crno) koji liče na deblij konopac.

Standardna i improvizirana ubojna sredstva

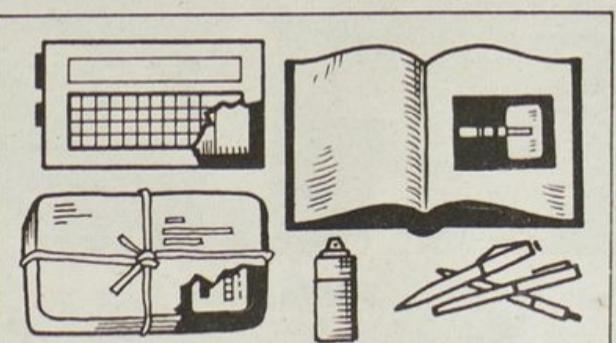
Neeksplodirani upaljač i detonirajući štapin mogu se aktivirati i manjim udarcem te eksplodirati i prouzročiti teške tjelesne ozljede, pa i smrtnе.

Improvizirana ubojna sredstva zamjenjuju standardna i jednostavnije su izrade. Nemaju posebne označke, ali imaju ista ubojna svojstva kao i standardna ubojna sredstva. Improvizirana ubojna sredstva, kao minsko-razorne naprave upotrebljavaju terorističke skupine i pojedinci, najčešće protiv nedužnog civilnog stanovništva. Izraduju se od priručnih materijala, kao što su suplje cijevi, lim, komadići metala, čavli, kuglice i sl.

Upaljač za aktiviranje mina, štapin i eksploziv

Mine iznenadenja mogu biti klasične mine koje se postavljaju na mesta ili na način da ih se vrlo teško otkriva ili na mjestima gdje ih se ne očekuje. One predstavljaju osobito opasnu skupinu minsko-razornih naprava. Mine iznenadenja mogu biti posve jednostavne, ali i vrlo složene – što ih čini naročito opasnim. Tim više što se za njihove obloge (tijela) često upotrebljavaju privlačni predmeti, kao što su radio aparati, videokasete, kemijske olovke, sprejovi, knjige, bomboniere i poklon paketi. Takvi se predmeti "kompletiraju" odgovarajućim ubojnim punjenjem i uređajem za aktiviranje. U oblozi različita oblika, veličine i materijala može se smjestiti eksploziv ili zapaljive i radioaktivne tvari, odnosno tvari sa štetnim kemijskim i bakteriološkim učinkom.

Mine iznenadenja

ZAŠTITA OD NEEKSPLODIRANIH MINSKO-RAZORNIH NAPRAVA I UBOJNIH SREDSTAVA

Zaštita od neeksplodiranih minsko-razornih naprava i ubojnih sredstava podrazumijeva prvenstveno da ih treba pronaći, prepoznati, vidljivo označiti i obavijestiti mjerodavnu službu te na kraju onesposobiti ili uništiti.

Obveza je svakog građanina da aktivno sudjeluje u pronalaženju i dojavu o primijećenim ili pronađenim neeksplodiranim minsko-razornim napravama i ubojnim sredstvima.

Stoga obratite na to pozornost u svojoj neposred-

noj okolini, tamo gdje živite, idete u školu ili gdje radite, na njivi ili livadi, u šumi, perivoju, u svojoj kući ili stanu, dvorištu, ulici, na obali rijeke, mora ili jezera. Ta mjesta Vi najbolje poznajete i svaku, pa i najmanju promjenu, lako ćete uočiti i prepoznati.

Pronađene ili otkrivene neeksplodirane minsko-razorne naprave i ubojna sredstva vidno obilježite priručnim sredstvima. Nemojte ih dirati.

Ne prilazite područjima ratnih djelovanja i prostorima na kojima je boravila neprijateljska vojska, kao ni površinama i objektima koje ovlaštene stručne osobe nisu provjerile glede opasnosti od neeksplodiranih minsko-razornih naprava i ubojnih sredstava upozorite na to djecu.

Ne prilazite područjima ratnih djelovanja i prostorima na kojima je boravila neprijateljska vojska, kao ni površinama i objektima koje ovlaštene stručne osobe nisu provjerile glede opasnosti od neeksplodiranih minsko-razornih naprava i ubojnih sredstava. Upozorite djecu da to ni ona ne čine.

Upozorite svoje dijete da, kada primijeti ili pronađe neeksplodiranu minsko-razornu napravu ili ubojno sredstvo, odmah o tome obavijesti Vas ili neku drugu odraslu osobu, policajca, vojnika Hrvatske vojske ili povjerenika civilne zaštite.

Ako je moguće, na mjestu gdje je pronađena ili primijećena takva naprava ili sredstvo, ostavite odraslu osobu, dok se mjesto kao vrlo opasno ne obilježi i zaštiti.

O svemu tome odmah obavijestite CENTAR ZA OBAVJEŠĆIVANJE na telefon 985 ili policiju na telefon 92.

Izvidati, onesposobiti, prenositi i uništavati neeksplodiranje minsko-razorne naprave i druga ubojna sredstva, smiju samo posebno oposobljeni stručnjaci ili ekipe iz redova Hrvatske vojske, policije ili civilne zaštite, koje za to imaju službeno odobrenje.

Ako se minsko-razorna naprava ne može onesposobiti, stručnjaci će odlučiti na koji način će je učiniti bezopasnog, ukloniti ili uništiti, vodeći računa o sigurnosti ljudi i što manjoj materijalnoj šteti.

PODSJETIMO SE

- Tijekom agresije na Republiku Hrvatsku neprijatelj je upotrijebio raznovrsna ubojna sredstva i minsko-razorne naprave. Velik dio tih sredstava nije eksplodirao i nije pronađen, te predstavlja trajnu opasnost – naročito za djecu i mlađež.
- Zbog prirodne značajke, djecu treba svakodnevno na prikidan način upozoravati na opasnost od neeksplodiranih minsko-razornih naprava i ubojnih sredstava.
- Ubojna sredstva čine sve vrste streljiva (streljačko, topničko, raketno, zrakoplovne bombe i torpede), minsko-razorne naprave (različite bombe i mine), te eksploziv, detonatorski upaljači i štapini.
- Osobito su opasne mine iznenadenja zbog nepoznatog ali često privlačnog izgleda i načina aktiviranja. Zato ne dirajte predmete koje nađete i ne primajte nikakve poklone i pošiljke od nepoznatih osoba.
- Ako nađete na rastegnutu nit (obično ispod visine koljena) vratite se doslovno istim putem, jer i naoko mogu biti postavljena minsko polja.
- Ako nađete na sumnjiv predmet ili otkrijete neeksplodiranu minsko-razornu napravu ili ubojno sredstvo, ne dirajte ih i udaljite se. Ako možete spriječite pristup tom prostoru ili objektu.
- Mjesto gdje ste primijetili neeksplodiranu minsko-razornu napravu ili ubojno sredstvo, vidljivo obilježite priručnim sredstvima.
- O sumnjivim predmetima i otkrivenim minsko-razornim napravama i ubojnim sredstvima odmah obavijestite CENTAR ZA OBAVJEŠĆIVANJE na telefon 985, odnosno policiju, Hrvatsku vojsku ili povjerenika civilne zaštite.
- Izvidati, onesposobiti, prenositi i uništavati minsko-razorne naprave i ubojna sredstva smiju samo oposobljeni stručnjaci Hrvatske vojske, policije i civilne zaštite.
- Držite se ovih uputa jer ćete tako zaštititi sebe i svoje bližnje. Uputu čuvajte. Provjerite kod susjeda i rodbine jesu li obaviješteni o ovim uputama. Ako nisu, predajte ih na upotrebu i njima.

**GLAVNI STOŽER CIVILNE ZAŠTITE
REPUBLIKE HRVATSKE**